

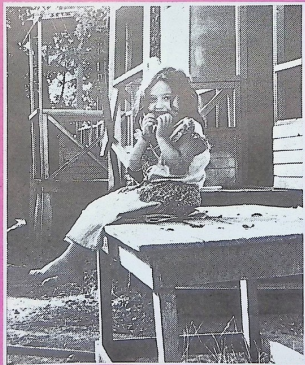
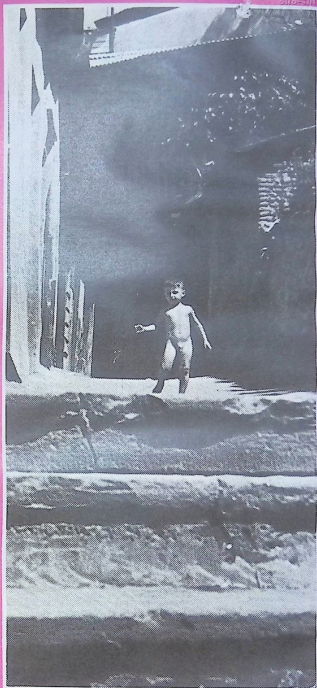
1407
19912

ISSN 0132 - 6007

რეკონსტრუქცი

1991
აპრილი

ზ ა თ ხ ე ლ ი

მ. ცაბერაძის, ჯ. კახრაძისა და ა. ხაბაძის ფოტო.

საბარათო ელოს რეკლამის განათლების სამინისტროს
ყოველთვიური ლიტერატურულ-კულტურული
ილუსტრირებული საცხადველო ჟურნალი

ნომრის შინაარსი

20. რუბრიკით „ეთნოგრაფია“
თქვენ გაცნობთ ბურამ ბანის-
შვილის წერილს „უღელი“.

6. „საბრძოლო იმერია კაცი“ — ამ
წერილში ნანა ფამლანიშვილი
საბრძოლო ცეკვის ანსამბლ „ბრთვი-
სსა“ და მის ხელმძღვანელს გავა-
ნობთ.

2. რუბრიკით „მორჩილი და და-
ნაშაული“ გათავაზობთ ღურამი-
სან ბრიგოლაშვილის პრობლე-
მურ წერილს „გზაჯვარედინი“.

30. „არამიტეატრის კიდევ
ერთი სეზონი“ — ასე ჰქვია წე-
რილს რომელიც ვაშაბაძე ვაშაბაძე-
კმე მოაწვდა ჩვენი ჟურნალისათვის.
წერილში იმ გიგანტური გვირგვინის
შესახება საუბარი, ლა-მანჩის ფსიქო-
ზე რომ გაგაყვით.

9. ზურაბ კუსინიძის მოხრო-
ბამ დარადულა „მრუავეთი-
ლის თავდასასაყალი“ „ნაკა-
დული“ კონკურსზე შესაბამე პრემია
დამსახურა.

ნაკადული 1991
N 6 1991 წელი
ბათუმის 1926 წლიდან

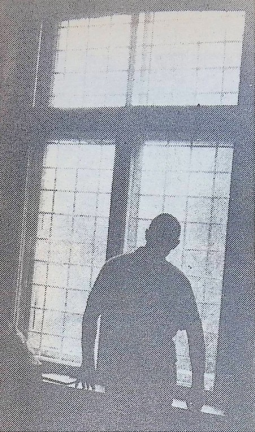
90 გმომ — ე. ი. გამოცემის მფრ-
ნავი ობიექტები! ჩვენს მკითხველს
უთუოდ დაინტერესებს ნუბრის
აწარმოების მიერ მოწოდებული
პუბლიკაცია „უცხოვანტელები“.

გარეკანის I გვერდზე — დიმიტ-
რი ჯარაფიშვილის ნახატი.

მოთავარი რედაქტორი: ვალერი შინდარაძე
სარედაქციო კოლეგია: ნუბრის ანდრეასი,
(კ. მ. მელიქიანი), მანანა ბილაშვილი, ავთან-
დილ ბურჯანიძე, დავით მჭედინიძე, ირემ
სანდრაძე, ანა სიხარულიძე, თაზო ტა-
ტიანიძე, ნანა ფამლანიშვილი, ნაირა
ფრინაშვილი (საბარათო-რედაქტორი), ნო-
დარ შინდარაძე, სიმონ ზაფრანიძე, სპა-
ლია ზედაძე. მიმდებარეობს, ზურაბ ზუ-
ბარიძე, ნინო სარაჯიანიძე.

რედაქციის მისამართი: მთავრ. თბილისი, კოსტავის 14.
ტელეფონები: მთ. რედაქტორის — 98-81-81.
პ/მ მდიანის — 98-58-05
გადეცა საწვობად 6.00.01. ხელმოწერილია დასაბეჭდად
18.12.91. ქაღალდის ფორმატი 60x90, ფორმული ნახე-
ლი ფურცელი 4. ხაზრიცევა-საგამოცემლო თანხა 3,5,
შეცვ. 1700. ტირაჟი 85.000.
ფარული აიწყო და დაიბეჭდა საქართველოს რესპუბლიკის
სამოქალაქო „სამშრობის“ სტამბაში.

NACKADULI
Journal of Youth of
the Ministry of
Education Republic
of Georgia
Kostava st. 14
Tbilisi
Editor in chief
V. Gincharadze

თავად უნდა გააკეთო არჩევანი, ისე თუ არჩევანი, რომ მერე გვიან არ იყოს თითზე კბენანი!

და კიდევ არ უნდა დაგავიწყდეს შენს გვერდით მყოფიც, ის, ვინც მოკლებულია სათანადო ყურადღებასა და კონტროლს, ან, უპირადად, ვერ დაიკვირებს ნებისყოფის სიმდიერითა და სიმტკიცით. შენი პირდაპირი მოვალეობაა, დროზე შეასწავლო სული ცდუნებას აყოლილ მგობარს, დროზე გამოაბრუნო ბიროტების გზისაკენ პირშექცეული და შენთან ერთად ატარო სიკეთის გზებში. შენ ხომ ბევრად უკეთ იცი შენი მეგობრის ფიქრები და სრასხვები, უკეთ, ვიდრე ზოგიერთმა მოთელმა ამ მასწავლებელმა! თუ მიინდომებ, შენ ერთს შეგბოლია, იხსნა და გადართინო გზასცდენილი მეგობრის სული. ამისათვის ოდნავ მეტი ყურადღებია და კულისსმიერების გამოჩენა გმართებს მეგობრის შიშართ.

ნუ იქნები გულგრილი, ნუ იქნები შახიური მყოფრებელი ყოველივე იმის მიმართ, რაც შენს გახშეში ხდება!

გახსოვდეს, რომ ყოველი პროფესიონალი ბიროტმკობელს, ჯურალ

მწვინად მაღალ დონეზე იქნება დამუშავებული დანაშაულის აღმკვეთი პროფილაქტიკური-აღმშრდელიობით მუშაობა. პო, სწორედ მუშაობა და არა ფორმალური, მონივნებით ფაციფუცი და ფაფური.

არ ვიქნებოდით მთლად მართალი, თუ ვიტყვოდით, რომ წვეწვს კუმინდელ სამპტურ საქართველოში ამ პრობლემას საერთოდ არ ექცეოდა ყურადღება. სხვა საქმეა, რამდენად ვემატური იყო ეს პრობლემა. ხოლო თუ არ იყო ვემატური, ამის მიზეზები უფრო ღრმადია საძიებელი, რაზედც ცოტათი ქვემოთ მოვახსენებთ.

ბიონერია, კომკავშირი, ბოლო წლებში შემოღებული სამართალმცოდნეობის გაკვეთილები, მთლიანად სასკოლო კომიტეტები, არასრულ და საქალაქო აღმასკომებთან არსებული სრასრულწლოვანთა საქმეების კომისიები, მილიციის არასრულწლოვანთა საქმეების ინსპექტორა, მედაგოგორგანიზატორთა და სასოციალური მუშაობის მეთოდოლოგიური ინსტიტუტები და სხვა. არასრულწლოვანი სასოციალური მუშაობის მეთოდოლოგიური ინსტიტუტი

მეგობრობის

წერილები

სლო ბახსონომ უღაპრებიდან ბუერი იარა თუ ცოტა იარა, მიადგა ერთ გზაჯვარედინსო...

ვინც აქეთ წაივლესო... ვინც იქით წაივლესო...

წვენი ცხოვრებაც გზაჯვარედინებითაა დახლართული. კაცმა რომ თქვას, წვენი ყოველდღიურად გზაჯვარედინებთან ვდგავართ, ზოგჯერ დღეში რამდენჯერმეც კი, რამდენადღაც ცხოვრებას საესეა ცვლუნებებით და იგი წარაპარა გვაყენებს ამა თუ იმ არჩევანის წინაშე.

ზოგი მარჯვნივ მიდის, ზოგი — მარცხნივ, ზოგიც — პირდაპირ.

იმ პირდაპირ გზას ცხოვრების მაგისტრალური ენა ჰქვია, ენა სიკეთისა და პატივების გზა! ყველა დანარჩენს ადრე თუ გვიან ბოროტებასთან მიუჯვარდობს. ბოროტების გზა კი უფსურველით, ანუ ციხის საკნით მთავრდება, რადგან ის გზა საესეა სატანისუელი ფათურაკებით, ისეაუბით, როგორცაა: ქურდობა, ძარცვა, ყანალობა, კაცის კვლა, მრუშობა, ნარკომანია...

ყველაფერი შენზეა დამოკიდებული, პირველ რიგში — შენზე! ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში შენ

ის, მეკვლიხა თუ ნარკომანის მოლოპული გზა, ძალზე სივითა გამოჩაილისის გარდა, როგორც წესი, არასრულწლოვანობის ასაკში იწყება. ესაა „პაპა“, აქედან მარაგდება ბიროტმკობელთა სამყარო ახალ-ახალი „კადრებით“. მამასადამე, არასრულწლოვანთა დამანაშავეობასთან წარმატებული ბრძოლა თავისთავად გულისხმობს ბრძოლას სასოციალურ კრიზისულ სამყაროსთან.

პოტენციური დამანაშავის სულიერი სამყარო ოჯახში, სკოლაში და სასოციალურ გზაში ყალიბდება. თუცა, ენ კია, სამშეთა ჰედაგოგიაში, მეოინ, სამოციალური კამათის შემდგომც კი ვერ დადგინდა, მოზარდის გზინად ეტდენაში ოჯახი უფრო მეტადაა დამანაშავე თუ სკოლა. ეს კი ძალზე წაუჯავს მარადიულ კამათს იმაზე, კვერცხი უფრო ადრე გაინდა თუ ქათამი. ასეა თუ ისე, ერთი რამ უშეკველია: მოზარდთა დამანაშავეობასთან წარმატებული ბრძოლა ბევრადაა დამოკიდებული შემოხსენებულ ინსტიტუტების მორალურ სრულყოფაზე, იმაზე, თუ ურობორის მშობროდ გადაჯავრებული ამ სამი რგოლიდან თითოეულის შიგნით რა-

ტუტებისა, რომლებიც მოზარდ ოჯახის „მადალი“ (ე. ი. კომუნისტური) მორალურ-სწავლობითი ხელისაყვეთებით აღსრდისათვის იხვეწენ რწორდებული „და უშუალოდ გამსაურეობდნენ მოზარდთა დამანაშავეობასთან ბრძოლის საქმესაც.

დაუმატეთ ამას სამტრედიაში არსებული სპეციალური სკოლა-ინტერნატი, ცხინვალის სკოლური პროფექტსაწყველები (ბარაფერს ვამბობ ზემო ავჭალის არასრულწლოვანთა შრომა-აღმშრდელიობით კოლონიებზე, სადაც უკვე სასეკელმსახილი სისხლის სამართლის დამანაშავეები იგზავნიან) და თქვენს წინაშე მრძმოსდგება, ერთი შეხედვით, ღილდებულად ორგანიზებული მივლი სისტემა არასრულწლოვანთა დამანაშავეობასთან სასოციალური-სახელმწიფოებრივ-ადმინისტრაციული ბრძოლა, ამ ბრძოლაში სწორედ პროფილაქტიკური-აღმშრდელიობით შინადაჩნით.

ერთი შეხედვით-მეტიც, მოვახსენებთ, რადგან, როგორც ამ ბრძოლის პრაქტიკამ გვიჩვენა, ხინამდელში მას ათუელი წლების განმავლობაში რაიმე ზელმესახები შედევ

გოზარდი და დანაშაული

ადრე თუ გვიან... დიას, მწელია ამის წინასწარმეტყველება, რამდენი დრო დასჭირდება ამას. სასურველი კია, რაც შეიძლება მალე მოხდეს ეს ამის განარტყლ მეშვენიერების ახალი ხელისუფლების მიერ წერილობრივი შეტყობინების წინააღმდეგ უკვე გატარებული რამდენიმე შიშველი დონისძიება, რაც ცხადია, ერთდროულად მოზარდთა დანაშაულის შემცირებასა და აღფრთხილებასაც გულისხმობს სამთავროდ.

თუმა აქვე უნდა განეცხადოს, რომ იქ აქ მოზარდთა დანაშაულის სრულ აღმოფხვრასა და ამითინკვეზ არ ვლანარკობ. ეს, ცხადია, იდეალისტის გულბრუნული და ფაქტობრივად აღუწერილი სურვილი იქნებოდა. მოზარდთა დანაშაულის წინააღმდეგაც ყოველთვის იყო და ყოველთვის იქნება. ეს ის აქლმია, რომელიც ნებისმიერ კეთილსა და ნებისმიერ საზოგადოებაში იჩიქება და კვლავაც დაიწყოებს, ღოღინ, გაანია, რამდენად შინა-შინიერად ყოველ შემთხვევაში, იმ ფაქტს ეერხად წაუყოფს, რომ დღეს მსოფლიოში არაერთი მიონიწვე, ცივილიზებული, სამართლებრივი სახელმწიფო არსებობს, სადაც ქვეყნის საერთო კრიმინალიზაცია მოზარდთა დანაშაულის წილი უმნიშვნელო მინიმუმს შეადგენს.

წვენი რეალური მიზანიც ეს უნდა იყოს.

ფიქრობ, საჭიროა უახლოეს მომავალში არასრულწლოვანთა დანაშაულის საბჭოური პროფილაქტიკური სისტემების სრული რეორგანიზაცია. შეიქმნას ისეთი სიტუაცია, რომ ეს ყველი სისტემა ფაქტობრივად აიარ მოქმედებას, ახალი, უფრო პროგრესული კი ჯერ კიდევ არ შექმნილა. უნდა გადმოვიღოთ და თამაშად დაეწერგოთ საზოგადოების იმ ქვეყნების გამოცდილება, სადაც ეს ქრონოლოგია წარმატებით გადართობი. სვალისა სვალად იცოდება, მაგრამ ერთი რამი ეს უკვე სადღესაც ცხადზე ცხადია: ის ფაქტია, რომ წვენი საშუალო სკოლებში ძალიერ წვენი გამოდევნილი კომუნისტური ცრუ იდეოლოგია ადვილს სულ უფრო და უფრო მტკიცედ იკავებს აღზრდის კონსტრუქტივ-რელიგიური საფუძვლები, აღბობ, ხელ მალე გამოიღობს სახურველ ნაყოფს. სხვათა შორის, იქნება ინტერესიოვლებული არ იყოს ის ფაქტიც, რომ ერთ-ერთი მონასტრის, კე-

ცემა გმართებს გამწრდლისა, რა ყრმა ნახო ავად ზრდილიყო, — უოქვამს ქართულ კაცს და, მართლაც, ცალკეულ შემთხვევაში, დანაშაულები შემთხვევით, დიპტორტორეცე, პედოლოგებიც, გვეგობრათა წრეც; არასრულწლოვანთა დანაშაულის პროფილაქტიკასთან დაკავშირებული ადმინისტრაციული ორგანიზაცია, მაგრამ, ვემორებ, მოზარდთა დანაშაულის ღობის წინააღმდეგ იმ სოციალურ-პოლიტიკურ გარემოს, რომელშიაც მომავალ თაობებს უზღებოდათ ჩამოყალიბება-ფორმირება.

იქნეს ვინმე ირონიული ღიმილითაც კი ითვისოს: კი მაგრამ, ვანადღეს ყველაფერი რიგზეა? ვანა საქართველოში, კი არა, მაშინ ამოიხრებოდა ყველა საბჭოურ-კომუნისტური ნეგატიური მოვლენა? ვანა უკვე აღმოფხვრება რვენი არასრულწლოვანთა დანაშაულები?

საწუწაროდ, არა, რა თქმა უნდა. ბოლო ორი წლის განვლილობაში, პირიქით, შესამწინვედ იმბადა მოზარდთა დანაშაულები. ეს ფაქტია, ამას ხატებად მეტყველებს დანაშაულის ის სტატისტიკა, მაგრამ, ამას რომ ვაშრობ, ზრეც ის დაკავიერება, რომ, რა დღეც საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და სოციალური კატაკლიზმების აღნიშნა ეს ორი წელი; ნუ დაგვევიწყლება, თუ რა მემკვიდრეობა ერთი წლიად ახალ ხელისუფლებას; ნუ დაგვემავებოდა გამოცდილიყო მალაზიამი მოუხუზუნე იმ მოკლავებს, ხელისუფლების მუცელობა პირველსავე დღეებში მალაზიამა დასხულების სურსათ-სანივითობა და სამრეწველო საქონლით გასეპობა რომ მოელოდა და რაც დრო გადის, სულ უფრო უმატებს ზუზღუნს, იმის კი არ დაეძებებს, რომ ის, რაც გვეყრის და კიდევ კარგა ხანს გვეყრება, ისევე და ისევე ძველი ხელისუფლების წყალობით გვეყრის, ხოლო ისეთი გაპარტახებული ქვეყნის აღდგენასა და მომლაერებას, როგორც დღეს საქართველოა, დღეები და თვეები კი არა, წლები სჭირდება, ზოგიერთი სფეროში კი — ათწლეულებიც!

ასეა დანაშაულობასთან, კერძოდ კი — მოზარდთა დანაშაულობასთან მიბრძოლის საქმეშიც, რე, მაგალითად, მშენის ის ამბები, რომ ახალ საქართველოში, დამოუკიდებელ, თავისუფალ, სამართლებრივ სახელმწიფოში, რომლის შენებასაც წვენი სულ ასობა შევედგებით, ადრე თუ გვიან ნამდვილად აღმოფხვრება შემოსხვებული ნეგატიური მოვლენები და, მათ შორის, მოზარდთა დანაშაულებიც.

06.10.61

ეს არ მოყოლია. პირიქით, ცალკეულ ნაშთიკვ პერიოდებს თუ არ მივიღებთ მსგავსებლობას, როცა თითქოსდა შეუმწინვლად არასრულწლოვანთა დანაშაულის კლების ტენდენციის (კვებ მეტრადღე იმ სახელმწიფო სისტემასთვის ვეზომ დანაშაულის სტატისტიკური ფინ-გლობალის წყალობით მიიწყო-ობათ), საერთოდ, ამ ხანის დანაშაულობათა მაჩვენებელი მრუდი მეტწილად ზვეით და ზვეით მიიწვედა.

არადა, ეს თითქოსდა პარადოქსული სიტუაციაც, კაცმა რომ თქვას, არცთუ ისე მწელი ახასხნელა: სხვა რა იქნებოდა იმ სახელმწიფოში, სადაც მთელი აღმწრდლობითი იდეოლოგია სივალბება და სიწველი იყო აგებული და დაეპირებოდა; სახელმწიფოში, სადაც სიტყვა და საქმე პოლარულიად იყო ერთმანეთს დაეპირისპირებული; სახელმწიფოში, სადაც მათია-კორუფცია, მექრთამეობა და პროტექციონიზმი ღლად იყო ფრთხვებავლილი... დიას, ასეთ სახელმწიფოში პარადოქსული უფრო ის იქნებოდა, ამ პროფილაქტიკურ ფაფხურს მარადია რომ მოყოლოდა რეალური შედეგები და მართლა რომ აღმოფხვრილიყო მოზარდთა დანაშაულები.

უფრო მაკარია ის იყო, რომ სამბოტოა იდეოლოგიის მსგავსური და ის ცრუბუნებრივი, რომლებიც არასრულწლოვანთა დანაშაულის პროფილაქტიკულ თხელტანთან თუ სქელტანთან დახერცტალებს ამან-შლადენდ, სახსებით სეროლოგიკის ისინი, გაოცებით შლიდენ ხელებს და უსირცხვილოდ გააკვიროდნენ:

ჩვენს ნათელი იდეალებით გას-სივონსებულ კომუნისტურ საზოგადოებაში არასრულწლოვანთა დანაშაულობისათვის არავითარი სოციალური საფუძველი არ არსებობს! დანაშაულები ცალკეულ შემთხვევით, ცალკეული სახელმწიფოს დიპტორტი და პედოლოგებიც, პირიქით და კომკავშირული ორგანიზაცი-ცა, პედოგორგანიზატორი ან შეუპოვზრდელი, რომლებმაც ვერ ადღებდა მოადუნეს აღსაზრდელის მიმართ, თორემ შეუძლებელია წვენი საზოგადოებაში არსებობდეს მოზარდ-ქურდი, მოზარდ-მკვლელი, მოზარდ-ნარკომანი".

მოზარდი კი მშვენიერად ხვდავად ყველაფერს, ხვდავად იმას, რასაც ვითომცა ვერ ხვდავდენ საბჭოური იდეოლოგიის მსახურში. ამიტომაც იყო, რომ ასეთი ასალგარდებობისათვის მადლად აღამიანურ იდეალებზე შორაღის კითხვა მგლის თაგზე სახარების კითხვას ემსგავსებოდა.

საბარტომეოს
პროვინცი
ბიკლიოტოქა

როლო, შუამთის მონასტრის ბერები ამ ბოლო დროს ერთი სერიოზულად / დანიტერესდნენ შურეველობასა და ზედმხედველობის მოკლებულ ანუ პოტენციურ დამანავეთა, აღზრდა-გამოსწორების საკითხით.

ამ რადენიმე წლის წინათ საქართველოს რაიოს საბავშვო პროგრამების რედაქციაში, სადაც, აკერ უკვე ერთ წელია, ვუძღვები არასრულწლოვანთა დამანაველობის პრობლემების მიძღვნილ გადაცემასა ციკლს „იმორხადი“ - ვგვლას საფიქრალი და ხაზრნაუა? მოულოდნელად ორი შოსხანი ბერი გვიწვია - მამა სერაფიმე და მამა გიორგი.

შუამთიდაც მანქანით მომავლებმა, - გეითარეს ბერებმა, - შემხვევით მოიხიზნეთ თქვენი გადაცემა. ძალიან შეგვაწუხა იმ მოზარდების ბედაც, რომლებსაც თქვენი ესახურებოდით. ჰოდა, დაგვებადა ერთი იდეა: ხომ არ წაგვეყვანა ეს მძინარელები შუამთის მონასტერში? ვაცხოვრებთ წვენიან, ვაზიარებთ დღის სიფარულს, მივცემთ სთანადო განათლებას, აღზრდით კაცთ-მოგვარე, წესიერ, პატიოსან დაძმანებად და შემდეგ, ვისაც საბაზისო სურვილი აღმოაჩნდება, ბერებად ვაკურთხებთ, ვისაც არაა, დემონსტრული მოაშართით ცხოვრებაში, ქურდობად და კაცისმკვლელებად მინიც არ იქცევიან.

სხვაც ბევრი რამ საგულანსმო და სახურადღებო გეითარეს წმინდა მამებმა. ამ საუბარმა სრულიად ასალი კუთხით წარმოვიფიქრება რელიგიური დაწესებულებათა პერსპექტიული როლი და მნიშვნელობა დამანაველობის პრობლემატიკის საქმეში.

მინიც, როგორ მოზარდებზეა აქ ლაპარაკი?

არ, სამტრედიის საქციალურ სკოლა-ინტერნატში გაკეთებული რადენიმე მაგისტოფორური ჩანაწერი.

- ვესაურები 13 წლის მერაბს:
 - მერაბ, რამდენი ხანია, რაც სპეცკოლაში იმყოფები?
 - უკვე ოთხი თვეა.
 - ხადაური ხარ?
 - თბილისელი.
 - აქ მოხვალამდე რას აკეთებდი, როგორ ცხოვრობდი?

სკოლა-ინტერნატში უსწავლობდი... დღეს წავიდოდი, ხვალ გამოვიტყეოდი. წამიფინდა უკან ინსპექტორი, ისეც გამოფრთხილი.

- ხომ არ ქურდობდი?
- კი, ხანდახან...
- მეგობრები რას გეუბნებოდნენ, თუ გირჩევდნენ, რომ ასე არ მოქცეულიყავი?

- მირჩევდნენ ხანდახან, მაგრამ არ ვუჯერებდი.

- დედა და მამა?
- გაყრილები დრიანს 'ორივე ხევს...
- ამ ოთხ თვეში თუ ჩამოვიდა ვინმე შენს ხანსაგად?

- არა, არავინ. მინდა, ერთხელ მაინც ჩამოვიდნენ. ძალიან მომეხატრნენ... რამდენიმე წერილი გავავსავნი, არც ერთხელ არ მიხასხესეს. რამდენს ველოდი, რამდენს ვტვროდი, არ ჩამოვიდნენ. სხვებთან ჩამოვდიხარ შრობლები, ხეშთან კი... ველოდები, ველოდები და არავინ მოდის. ვესაუბრები სიმონს (14 წლისა):

- როგორ მოხვდა აქ?
- მოვიპარე და ხმაზე მომიფიქვანეს.

- თავიდან ავიყოლია ვინმე?
- არა. მე თვითონ მივიდიოდი.
- შენმა თანაკლასელებმა თუ იცოდნენ?

- როგორ არა! მარიგებდნენ კიდევ, მაგრამ...
- ოჯახში ვინ გეყვ?
- დედა. მამა გაგვექცა.

- მაინც, რატომ ქურდობდი? ოჯახში გაკლდა რამე, ტანსაცმელი არ გქონდა, საშუალო გაკლდა?

- იმიტომ, რომ მამაჩემს ვეუნებოდი, მივიღე-მეთქი ტანსაცმელი და არ ვიყოლობა. ვეუბნებოდი, თუ მივიდი, არ მოვიპარავ-მეთქი, არ ვგიფიდიო და სულ სუამდა და სუამდა. რასაც ხელფასს იღებდა, დედაჩემს არ აძლევდა და სულ მთერული მოდიოდა ხასლში.

- შენ როგორ ტანსაცმელს ხსობდი?

- წვეულებრივი ტანსაცმელი მივიღე, ასალი რომ იყოს-მეთქი, ერთხელ მივიდა რაღაც სპორტული და მეტიც არა...

ვესაურები გოგანს (მე-7 კლასის) მოიფინა ეს ათი თვის წინ?

- ქვეწოლოდი და...
- შენმა მეგობრებმა იცოდნენ?
- რა ოქმა უნდა.
- თუ ცდილან, დღესმარეობდნენ?
- არა.

- ესე იგი, შენ თვლი, რომ უერთადღებოთნი იყვენ შენს მიმართ?

- დიას...

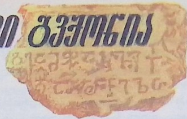
სამტრედიის სკოლა-ინტერნატში გაკეთებული ამ ჩანაწერებიდან, მიუხედავად მათი ფრაგმენტულობისა, ვფიქრობ, საკმაოდ ნათლად ეკეთება არასრულწლოვანთა დამანაველობის წარმოშობის და განსაზიარებელი მართიად მიზეზები: დანერგული, არაკეთილსამიფიდიო ოჯახები; ლობი მშობლები; აქედან გამომდინარე, ოჯახების მხრივ, სრული ან თითქმის სრული უერთადღებობა, უკონტროლობა და უხედაზმედველობა რთულ გარამაგალ ასაკში შესული მოზარდების მიმართ, რასაც საუბარული შედეგები მოკვეთა განსაკუთრებით მაშინ, როცა ამას თან ერთვის მათი ბედის მიმართ ხყოლის პედალოექტივიზისა და მეგობრების მხრიდან უერთადღებობა და გულპრილობა; და კიდევ, აღბათ, მთავარი: ბიოფორული უნიფისყოფისა.

არასრულწლოვანთა დამანავეობას, ცხადია, სწავ მიზეზებიც განაირობებს, რომელთა ჩამოთვლა შორს წაგვიყვანდა და ამიტომ ამაგრად მათზე აიარაფერს ვიტყვი. მე მხოლოდ მთავარ, ტიპურ მიზეზებზე მივაყვანი თქვენი ვურადღება იმ იმედი, რომ შემოთქმულიდან ვოკელი თქვენი თავად გააკეთებს სათანადო დასკვნებს და იმასაც ადვილად მიხვდება, რა ევალბა პირად...

უკრაინა
სარკვევლად,
პროფესორი

ჩემ ბუნები ბუკონია

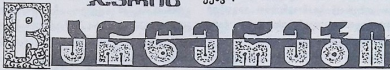

მცხეთის ჭვრის დიდი ეკლესია, მკვლევართა აზრით, აგებულია VI საუკუნის მიწურულსა და VII საუკუნის დასაწყისში. მისი ფასადების ბარელიეფებზე შემონახულია დამაარსებელია (მამუნიებელია) მოსახსენიებელი რამდენიმე წარწერა (მკვლევარები ვარაუდობენ, რომ წარწერათა უმრავლესობამ, სამწუ-

წარწერა, რომელიც მოწმობს, რომ აღრეულ ხანაში მცხეთა-ბოდბისის არეალში ხანმეტი მეტყველება იყო გავრცელებული. აღარჩნებ ვიპატოსის წარწერაში იგავი ზნა გავქვს, ოღონდ „ხ“ პრეფიქსის გარეშე: „წმილაო ვაბრიელ მთავარანგელოზო, აღრენრსეს ვიპატოსსა მეობ-ეყავ“.

მცხეთის

ჯვრის

ბაროდ, ჩვენამდე ვერ მოაღწია). ერთ-ერთი უძველესია ხტეფანოს ქართლის პატრიარქის წარწერა: „ჭუარო მაცხოვრისაო, სტეფანოს ქართლისა პატრიარქისი შეიწყალე“.

პატრიარქისი ბიზანტიური სამოსხლეო ტიტულია და ქართულ რისმთავარ შეესატყვისება. იგი, ჭავახიშვილის აზრით, წარწერა VI საუკუნის ბოდბის არის ამოკვეთილი.

მეტად საინტერესოა დემეტრე ვიპატოსის წარწერა: „წმიდაო მიქაელ მთავარანგელოზო, დემეტრეს ვიპატოსსა მეობ-ხეყავ“ (წმიდაო მიქაელ მთავარანგელოზო, დემეტრე ვიპატოსს უშუამდგომლე). ვიპატოსი ერთ-ერთი უმაღლესი სამოსხლეო ტერმინი იყო ბიზანტიის სამეფო კარზე.

ამ წარწერაში ყურადღებას იქცევს მეობ-ხეყავ ზნა. ხეყავ ხანმეტი ფორმაა. „ხ“ — მესამე ირიბ-ობიექტურ პირს გამოხატავს. წარწერას იგი, ჭავახიშვილი VI საუკუნის დასასრულით ათარიღებს. ეს არის მცხეთის ერთადერთი ხანმეტი

აუშენებია დედათა სამყოფელი და ამის აღსანიშნავად ამოუკვეთინებია წარწერა ეკლესიის სამხრეთი ფრთის კარის აუცილებით:

„წყალობითა ღმრთისითა და შეწევითა ჭუარისითა მე, თემესტია, მხევალმან ქრისტისმან, აღვაშენე სამყოფელი ესე სახსენებლად სული-სა ჩემისა, თაყვანისსაცემელად დედათა“ (ღმრთის წყალობითა და ჭვრის ეკლესიის დასმარებით, მე, თემესტია, ღმრთის მონა-ქალმა, ავაშენე ეს სამყოფი მონაზონ ქალთა სალოცავად, ჩემი სულის მოსახსენებლად).

ამრიგად, მცხეთელ წარჩინებულ მანდილოსანს უკვე VI საუკუნის ბოდბის აუშენებია ქალთა მონასტერი. ეს ფაქტი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს, თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ სამონასტრო ცხოვრებას ჩვენში საზოგადოდ სწორედ VI საუკუნიდან იყრება საფუძველი.

მცხეთის ჭვრის ეკლესია ერთ-ერთი უბრწყინაულები ძეგლია ქართული ხელოვნებისა. ჩვენ შეგვიძლია გავიმეოროთ ნიკო ხერტენიშვილის — დიდი ქართველი ისტორიკოსის — სიტყვები: „მცხეთის ჭვარი ზეინალური არქიტექტორის უკვდავი ქმნილება და ქართული კულტურის საამაყო ძეგლია“.

ბოლოს კი — ნინო რამიშვილისა და ილიკო სუბიშვილის ქართული ცეკვის აკადემიური ანსამბლი... მწილე ვიშუშავე იქ მოცეკვავე-მსახიობად.

ქართულ ცეკვას ემოციურობა, ამავე დროს — ლირიულობა, კეთილშობილება, სიხალისე და სინაწე ასახაიებებს. ამიტომაცაა იგი ესოდენ მიწიწიდეკელი და მომხიბლავი. მსურბრებელი აღფრთოვანებებს ვერ მადღავს ვფთო რაინდუღლი და ვფეკაცური ცეკვის, ქალთა კეკლუცი და; ამავე დროს, თოვდაბერდი, ნარნარი რონინის სიღვისას, მოვავარი ამ ცეკვებში აღმამინის სახის წარმოჩენა — ქართული სულისკვეთების გადმოცემა.

ქართველი კაცი უველგან ქართველია. დღესაც სიმოვნებით ვიკონებ საფრანგეთში ყოფნისას იქურ ქართულ ოჯახთან დაახლოებას. მ თვის განმავლობაში, თითქმის ყოველდღე,

— იცით, ყველაზე ტბილად მთაში — თიანეთის რაიონის სოფელ სიონში გატარებული უდარდელი და ვანუშეორებელი ხაშუქობის წლები მგაონდება. თითქმის ყოველ საღამოს ლხინი იმართოდა, სოფლელები ერთობოდნენ მხიარული საუბრით, სიმღერით, ცეკვებით. სწორედ იქ ვიცეკვე პირველად, ფანდურის თანხლებით...

საქმიით

მესაუბრება რესპუბლიკის დამსახურებული არტიტი ზემშალ სპშ. სპრპული, აღამამანი, რომელმაც მთელი შეგნებული ცხოვრება ქართული ხელოვნების მშენებებს — ცეკვას მიუძღვნა და ხედნიერია იმით, რომ არჩევანში არ შემცდარა.

— მერე ის იყო, — განავრძობს ბატონი ჭემალი, — დავამთავრე თბილისის კულტაკანანაილებლო სასწავლებლის ქორეოგრაფიული ქართული ცეკვის ანბანი, პარალელურად ტრამვაი-ტროლეიბუსების სამმართველოს სიმღერისა და ცეკვის ანსამბლში ვცეკვავდი, შემდეგ — განო ბაკრატიონის დასი,

ნოს ამავის დავიწუება. ბევრი სითხო, მზრუნველდობა ვაოიჩინეს მათ ჩემს მიმართ და არა მხოლოდ ჩემს მიმართ.

ჭერ კიდევ ანსამბლში მუშაობისას გაუნდა სურვილი ჭემალ სპშ. რაულს, ქართული ცეკვის საიდუმლოებისათვის ეზიარებინა მომავალი თობა, — უმწივლები, რომლებიც სწორედ აქ, ქორეოგრაფულ სტუდიაში მეკადნიერობისას ვალხლებიან, როგორც აღამამანები, კეშმარტი მამულიშვილები. არ შეიძლება შესრულო ცეკვა „სორუმი“ და არ განიშევალო ღრმა პატრიტული

კაცი

გრძნობით, ან იცეკვო „მითუღური“ და არ იგრძნო მისი შეოქმედი ხალხის განსაკუთრებული სიძლიერე და ვეკაცობა...

ბატონი ჭემალის აზრით, მითუღური ცეკვებში ნათლად არის წარმოჩენილი ქართველი აღამანის ვეკაცური სიღამაწე და კეთილშობილება. სწორედ მთიანეთში შემარჩი უფრო მძაფრად ქართულ ცეკვას თვითმყოფი ბუნება.

დარბაზში, სადაც ჩვენ ვსაუბრობთ, რებეტიცია მიმდინარეობს. ანსამბლი „ხერთვისი“, რომლის ხელმძღვანელიც ჭემალი ჭემალია, 20 ვესსა და 1მ გოგონას აერთიანებს. ეს ძირითადი ხირთვია. მთავე ანსამბლთან დაარსებული სტუდე მომავალ ცვლას ამწადებს.

— გაკეთილი ერთფეროვანი და მომბებრებელი არ უნდა იყოს, ამიტომ ვცდილობ, ყოველი მთავანი საინტერესოდ ჩავატარო. ძელთან ვარჩიხს დიდი მნიშვნელობა აქვს მოცეკვავისათვის, იგი სხეულის უფრო რთული ილეთების შენარყოფილებადა ამწადებს, ასე ვთქვათ: „ახურებს“ ორგანიზმს, ავარჩიებს ყოველ კუნთს, ავითარებს სუნარწირობის გრძნობას.

გაკეთილების დროს დიდი მნიშვნელობა ენიება საჩვენებელ და პრაქტიკულ ვარჩიშებს. მწამადად, ჭემალ მასწავლებელმა თავად უნდა

იცნობა

ესწრებოდნენ ისინი ჩვენს კონცერტებს, სწორად გვიმსახინდებოდნენ ქართულ სათვისტოპოში, იშვეზობდა ქართული სურბრა და პირველი სადღეგრძელო უცილობლად საქართველოს მრავალშაიერი იყო. შემდეგ ოთხი ოჯახი ხელოვანი კი გამოგვყვა კონცერტებზე დასასწრებად.

არ დამავიწყდება ბრაზილიის ქალაქ სან-პაულუში ჩემს თიანელ თანამემამულესთან, ელიზბარ ბინინაშვილთან შეხვედრა. ელიზბარსა და მის ოჯახს ორი კვირის განმავლობაში არცერთი კონცერტი არ გამოუტოვებიათ. ელიზბარის ქალ-ვაჟმა შესანიშნავად იცის ქართული ენა და საქართველოს ისტორია.

ბატონ ჭემალს ეღიებება: ძალზე გამხდარი ვიუავი და ქალბატონი ნინო ზუმრობით „შიშშილას“ მეძახდა. სწორაზე გვერდით მომხივამდა და თავის უღუფას მინაწილება ხოლმე, ძალ-ღონე გვირდებოო. შეუძლებელია ამ ორი აღამამინის, ბატონი ილიკოსა და ქალბატონი ნი-

უჩვენოს ბავშვებს ყოველი მოძრაობა. ამიტომაც პედაგოგი სულ „ფორმაში“ უნდა იყოს. ბატონი ქემალ კი ჩინებულად ართმევს თავს ამ ფორმად რთულ ამოცანას.

ქემალ სამხარაულს თავისებური არახატერეობიანი ხელწერა აქვს. თავის პრაქტიკაში იგი საყვარელი მასწავლებლის, ბატონ ავთანდილ თათარაძის პროცაშით ხელმძღვანელობს, რომლის აზრითაც მთავარი რეპეტიციის სწორად, გეგმურად წარმართვა ბავშვების ზედმეტი გაღაბვითვის გარეშე.

სახვეწებლად იუვენ მოწვეულნი ცხვირკამაში, სადაც მათ ანსამბლ „ხერთვისის“ წევრები უწოდებენ შეფოსას. სტუმრებმა შეისწავლეს ერთიანი ცეკვები, ქართული მითვრელები, სალამურზე დაკვრა, სიმღერები. ბოლოს კი შეეგებმა ქართული ეროვნული ტანსაცმლით დასახაურქებს სტუმრები. ანსამბლი „ხერთვისი“ ქალაქ ბურსის „ოქროს ქარაგოზის“ ფესტივალზე მიიწვიეს. ჩვენმა ბავშვებმა აქაც გამოიჩინეს თავი და დიდი მოწონება დაიმსახურეს.

ანსამბლ „ხერთვისის“ დიდი მოწონება ზედა წილად შოტლანდიაში, გლაზგოს ყოველწლიურ საქველმოქმედო ფესტივალზე, სადაც მან ლაურეატის წოდება დაიმსახურა.

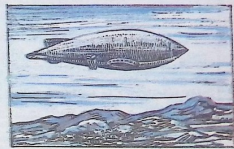
რაც შეეხება სამომავლო გეგმებს, — ამბობს ბატონი ქემალი, — თუ მშვიდობა იქნა და ხელი არაფერმა შეგვიშალა, ისევ მოგვლიან თურქეთში, რუმინეთში, შრი-ლანკაში, ალბათ შოტლანდიაში და გერმანიაშიც ვეწვევით.

ვემშვიდობებთ ბატონ ქემალ სამხარაულს და მის აღსაზრდელებს და მტერს, რომ ისინი კვლავც ახახელებენ მშობლიურ საქართველოს, კიდევ ბევრ მკურნებელს მოსიბღავენ თავიანთი ხელოვნებით.

ქართველებმა უცხო მიწაზეც შეინარჩუნეს თავიანთი კულტურა და ტრადიციები. ამის ნათელი მაგალითია თურქეთის ქალაქ ბურსაში შექმნილი ქართული ცეკვის ანსამბლი, რომლის ხელმძღვანელი წარმოშობით ართენიელი ქართველი თემურ ფუტყარაძეა (თურქული სახელი და გვარი — ეიფუ უზუნ), აღაძიანი, რომელიც შესანიშნავად ფლობს ქართულს, უყვარს ქართველები და თავისი შორეული სამშობლო (თუმცა არც ისე შორეული, რადგან იგი ამ ბოლო ხანს მრავალჯერ ეწვია მას). თემურ ფუტყარაძეს დიდი მებობრობა აკავშირებს ბატონ ქემალთან. ორი წლის წინ თურქეთიდან ჩამოსული ქართველი ბავშვები და-

დინოსპარტი. დედამის შურაძემ გაქრალ ცხოველია შორის აუდალუე შოამბედავი იუვენ გიანტური რეპტოლენი (ლით. რეპტოლენი — მცოცავი). რომლებიც მესოპოტამიაში (280 მლწ. წლის წინაა) ცხოვრობდნენ. ამ კლასს მიეკუთვნება გიანტური ხელოვნება — დინოსპარტი (მეტრ. დინოს — ახინელი და შურაძის — ხელოვ). ეს ტერმინი ინგლისელმა ნატურალისტმა რ. ოუენმა შემოიღო.

ვევლავ უფრო გოლიათური აღსაზრობა დინოსპარტი შორის აუ რ ტერმინოსპარტი, რომლის სიგრძეც თითქმის 15 მეტრს აღწევდა, კბილები კი დიდ სამზარეულო დანას ზომისა ჰქონდა. ტერმინი ტრიაპი ბერძნულია მომდინარეობს და მხარსაქვებს ნიშნავს. მასთანავე, ტრიაპიავარი ქართულად ხელიკი-მხარსაქვებია.

ნანან
შავლენიშვილი
შამალ კასრაძის ფოტო

დირიშაბლი. 1758 წელს ფრანგმა მებრძოლმა-მედიკოსმა ე. ბონპლანმა მონაგროვებმა პაერის აუზებს ცხელი ჰაერით აცხებელი სფერო — ამროსტობი (მეტრ. აერ — აირი, პაერა და სტეატოს — მდგომი). ეს აეროსტატი ფაქტობრივად უმარიავი იყო.

1852 წელს ფრანგმა გამოკვლევებელმა ანრი ეფრაიმა სიგარის ფრანკის ავსტრე მიმავრეული გონდოლით შედგო პაერის ავსტრე შომეცო ოპოქლის ქვაში. რომლებიც ავსტრე შეგავდა პაერს აცხებლად. ამით აპარატი სიმამლურე დიდობას რჩებოდა და მოძრაობის მიმართულებას აცვლიდა ხაუჭს მუშეობით. რომელიც პარის ქალბ ავსტრე და. აპარატს დაერქვა დირიშაბლი (ლით. დირიორი — წარმართვა)

ხომ-ხომა ყველაურგე...

საუნის მუშაობა

იბორაკისა აზრო, ფინეთში სუნს უკვე 2000 წელზე მეტია არსებობს. შორეულ წარსულში აღმანგები ღრმა ორმოებს თხრიდნენ, შუა ქვაბს ყიდნენ, შემდეგ საცხენებზე წიაღს და... სუნს მზად იყო. ფინელით აღბა თვლიან, რომ საუნს მზავლად დავალებს წინააღმდეგ სამყურსაღი თანხებებით ხასიათდება.

მ წელზე მეტია, სოფელ მურჩანაში მსოფლიოში პირველი საუნის მუშეობი არსებობს. მ მეტეარ ფართობზე და ის ქვეშ წარმოიდგენია სხედახხვა ეპიქის ფინური ახანობი. ყველაზე ძველი ექსპონატი 1708 წელს აგებული საუნაა.

იკვებოთ უსდომამ

შევიცაოისი ქალქ შუტებარდში. კითხვობილური და აღმწრდელიობითი კითხვობი. უსდომებოთ სახეგ სახელმწიფაინელი გაშოუშეგ. მისწავლეებმა ეს უსდომებოთ უნდა აღმოაჩინონ და გახწრონ, ძილზე მოხსანგწრებელი რაქუელია; უსდომებობის პიენს, ხელ სხვაა, როცა წიგნის ცოვობის მეცინე და ბრტენ ავტორთა ნაწროში აღმოაჩინე უსდომებობა.

ვიენს ყველა უსდომობის აღმოაჩინე, უსდომება აქვს, წიგნის ბოლოში დაბალი ნაწილი დაუწერის ავტორებს, ხელი მოაწეროს და გამომცემლობის ხარკზე ავტორებს გაუზაყენოს.

პირემოსახელი

პასუხაბლი გვიენის შიანი ჩაიონის ჩიხუბის ტოპო შორის შეტაკების ქისაცი-ლუხელი კოორდინაციის მოხელემ ჭონ ტრუმპლმა ახალ ბერის მიმართა: ნიხოლდ-აბის ტომის წყლითი მარე ჩვეულებად ჰქონდათ — ვიენის შეტენიანს ხელფიტი მახა შურობულ ტომის კარგე აღმანგების ხსელის პატრონის ჰელაჟად, მის ხსელს ეს თავის პირობის არქველად. ჩახაკირველია, აბეთი საქციელი მერობელ ტომთა უსამოვლენებას იწვევდა და ისინივე ხშირად ერიებ.

ოდნეს ბიბლიდიდებს ზოგენი არაჟუნარი ბერობიად კი.

ტუმალმა ხანტერებს და ღამისი ფილმები აჩვენა ბიბლიდიდებს, შერე მანაკიენს დღესტოპი, რომ კახტებში კინოგმობრა სახლებია ჩივებდა, ამიგამ ახალწობილებს წამებულად მოუხებლათ შიოი სახელებს დარქვეა, კახტეა უნდა შეიძინო, შუდმდე მუფლო რილიანს შუიტი გაგნებრა და შეგიძლია უენს შეიღს კინოგმობრის სახელი დაარქვა. მართალია, ეს საქციელი ძვირი წდება, მაგარი, სამეტირად, უნებელი და უზიშარი პირციდურაა.

ყველაზე ადვილი მნა

...ლინგვისტოა აზროთ, ესაა პოლინეზიის ერთ-ერთი დაილექტა. მასში მოილოდნე თანხმობენ, ნ სმოგენი და არც ერთი მწელაქარჩინისათმელი ხიტუა არ არის. სამეტირად, ამ მართივი და კეთილმზოიანი ენის შესწავლად საქმიოდ მწენია: ახა სცადეთ, ახე მცირე ელემენტებისაგან სხვა ენების მზავები კონსტრუქციის შექმნის მზავის ენაზე კი ყველაფრის გამოქმნა შეიძლება.

აღმწინური პირსკვლავის მავთ

ბმერ აღმწიანს დუნახავს მეტეორი. თუ ბოლოდ, ბგერს დელამიწაზე ჩამოვარდილო უპიენია, მაგარი მოლოდ ერიოხლებს შეუძლიათ თქმა, მეტეორი თავში დამეკოა. სწორედ ახეთი კაცია ამერიკელი დე მაციენი, რომელმაც მართლაც გაუღიდა ხელში მეტეორიანს მისი მანქანის საბურავი სწორედ მისენ ვახვრიტა, როცა მეტეორი, ისინი იყო გადმოვიდა.

აგამიქლი მბბუპარა

ბმსტარბლინი არის ერთგვარი წოთელი ვერის ნაყოფი, რომელიც ენის რეცეპტორებზე მოქმედებს და გვიმის შეგრძნებას ცვლის. მაგალითად, ამ ნაყოფის კაშის შემდეგ ღლიმონს ტკბილი ფორიოლიდა მიიჩნევი, ხოლო თუ მას ყველაზე მწარე აბთან ერთად მიერთებენ, იგი კაშმეტეოთი ვერბოლად მოქმედებოდა.

„ჩაბონური ნაყოფი“ — ახე უროდენება ატორაკლილები — ფართოდ გამოიყენება ბრკორც კეების მრეწველობაში, ახედე მელიდინაში.

მელი — ტმელფონის წინააღმდეგ

ტმელფონის გამოგონებულმა ხელისთავიბი გამოგონების წინააღმდეგ გაილაშქრა, მიუხედავად იმისა, რომ 1878 წელს ტმელფონის მსოფლიოში უდიდესი პოპულარობა მოიპოვა, თავად ხელი მის გამოყენებაზე უარი ახმოხდა. კომპანიას, რომელმაც დიდძალი მთავება მიიღო ხელის გამოგონებით, არ ხერდა ამ ხალღობის გამოყენება.

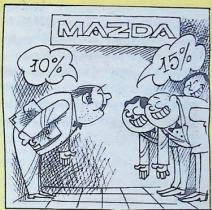
მოლოდ 1882 წელს, საქალაქო ჩაღწენიზე თეთი არტე, ხელში ახე განმარტა თავისი ამბარება: როცა ჩიხმე აზრი მიიღეს თავში, ჩემი ტენი წყნარად მოლოდელე წულის შედაღის ჰგავს, ამ დროს ტმელფონის წარს ყველბი ავტონს ჩაგრანბის ტენებს აწვეებს. როცა მე ვუფრობი, ახ მინდა, ვინმე შეამწელოს, შეტუბიბებმა მოიცილეს, იდეა კი — ახა“.

პრომინენცია — პარამირი

არტოთ ახე შორეულ დროს იამონელი სახურავიბი მცირეობი დანაშუღლის გამოც კი თავს იჩილდენ: ღირსეული და მშველად იფტარავდენ მეუღლს.

დრო იცვლება... „მარდა“ მარკის 2498 მანქანაში საბოვარობო კომპიანამ უმწინველად ნაქლი აღმოჩინა მანქან, როცა პაროულეთა უკვე გაუვიდა, ეს ფარის შერცხება იყო.

ძველ თავიდა მზავებდა, კომპანიას პაროულენდა ბატონ ნორმისა წყურბტამ თავის განგეობის ეწარებებს გამოცხადდა, რომ მთელი წლის განმავლობაში თავის ხელფასს ამცირებს 10 %-ით.

უფროსის საქციელი აღბციებულმა ერიოხულმა სახურავებმა თავიანთი ხელფასს იროხმად შეამცირეს 15 %-ით.

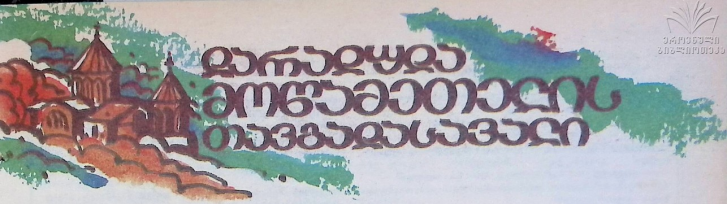
თუ ვაგთოვალისწინებოთ ხელფასის ოდენობა, ილიმეიფირი თამაშების ხარხენი თანხის შეადგენენ, მართალია, კომპანიის წევრები მწიგნობარს დაჩიბებან, მაგარი...

ქერი კილდე არ დაიწუღეს სახურავის ღირსებას

უსუნთქველად

უკველად დეკსკოინი „ბტალიონი“ ახმინალია, როგორც ბერძენული წარმოშობის ხანტუა „სტალიონი“, რომელიც ატეკორს ხანთი ხიგარბის საზოპიო ერიუელი იყო! სტალიონი 607 ფუტბ. ახე 182,27 მეტრის უდიდესი. ილიმეიფირი თამაშების ხარხენი ბოლიკა სწორედ ამ ხანტისათა, ღდებანდის თანახმად, უსტადე აღმწინა მანქანი უსწოკველად გაობინა: ცნობილმა ბერკლემ.

ხომ-ხომა ყველაურგე...

დარადყდა მონაშეთი თავგადასავადი

ზარბ კახინიძე

სასაბავშვო კარლ შარლინი

იწმ და არა იწმ რა, ღვთის უკეთესი რა იქნებოდა, იყო ერთი ღარიბი ცოლ-ქმარი. ცოლს არაღუდა ერქვა. ქმარს — რადუდა. ჰყავდათ თხუთმეტი კაცი: დარადუდა, ღარა, ღარადა, ღარადუ, რადუ, არადუ, უდა, ადუ, ღუდა, ღურადა, დადუ, ღარყუდა, არყუდა, უდადა და დადუდა.

მაშის გუთანი ება, დედა ოჯახს ტრიალებდა, ალად შრომობდნენ და მომავლის იმედი ჰქონდათ. უფროსი, ღარადუდა, სათევზაო ბაღების მქსოველს, ბაღებს მიაბარეს.

ღარადუდას ბებმა გაუღიბა — კეთილი მოხუცი ბაღისი ბრძენკაცი აღმოჩნდა და შეგარდა ხელმძახთან ერთად ავისა და კარგის, შავისა და თეთრის გარჩევა ასწავლა. დახსნარების მოახლოება რომ იგრძნო, მოხუცმა ღარადუდას ერთი ბაღი მისცა და უთხრა:

— შე ჩემი დრო მოგვამე, ვაღმა გავდივარა... ეს ბაღი შენთვის დამოტოვებია. მაშნო მთელი ჩემი ცოლმა და გამოცდილება ჩავაქსოვე, ჩვეულებრივი არ ვყოფნის ქაბღისურისა ამ ბაღის რომ ისერი, შეგ მომლოდ ავი და ბორკლი, უაჩილი და მბაღვი, მატყურა და წუწურაკი მოხვდება. აღმინების სასიკეთოდ მოიხმარე. რაცა შავ ვინმე ვაებუნე, ათქმევინე, რამ აიძულა ცუდ ვაზუნე დაღვამა. საკეთუ ჩააკონე, ჩვეულებრივ მარგამ ვაუშვი. მეორედ თუ მოხვდა ბაღში, კაცერი მოუგარებე.

როდესაც მოხუცი ბაღისი იმკვებდა წაქვდა; ღარადუდამ მასწავლებელი ცხარე ცრემლით დაიტოვა და მდინარე წყალწითლას ჰიარს დაახლოვდა. თვითონ მოწამოსა ერთ შვანზე კორტონზე დახასხავა, ცოლით შეერთო, რომელმაც ერთ წლის შემდეგ ვაფე აჩუქა. ვაფე ადუდა ღარკეცს. ღარადუდა წყალწითელაში თევზს იკერდა და მომავლის იმედი ჰქონდა.

გუჯუჯაღა

ღარადუდა ერთ ხალაშს კორტონზე გადმოუდგა, ქაღალსური ბაღი მოიმაჩვენა და შარაგზისკენ ისარდა. მოვიდა. ამოათრია და ხედავს, შივ გუჯა გაბჭებულა.

— როგორ ხედავთ, — იფერა ტურამ, — ვის მქაღრეთ ბაღში გაბმა მე მოხამართლე შეუგებდა ვარ, ასლავე გამოშვით, თორემ სამართალში მივცემთ!

— დამწვილი, ტურიკო, — უთხრა ღარადუდას, — შენ რომ კიი კაცი იყო და კანონს პატრონად ემსახურებოდა, ამ ქაღალსურ ბაღში არ მოხვდებოდიო. თანაც აცოლდ, შე ღარადუდა ვარ, მოწამეთელი — რადუდას უფროსი ვფი, — აქ ჩემი კანონი და სამართალი უკრის, ღანძრვასა და შეჭარას თუ არ შეწყვეტ, ისეთ დღეს დაგაყრი, შენი კოდექსები ვეღარას გიმეღლისო! — წარბები შეგარა ღარადუდას.

— ბატონო ღარადუდა რას მერჩიო?! — წამოიკენესა ტურამ.

— აგრე — თქვა ღარადუდას და ტურა ბაღიდან გაბოხსა, — გამოტედი, რა დააშვე იხეთი, ამ ბაღში რომ მოხვდი?

— სატურის საშუალო სკოლა ოქროს მედლით დავამთავრე, — დაიწყო მუგუჯაღამ, — მაჩემმა ტურბეგმა გამომიცხადა, იურიდიულზე უნდა შეხედული მე გელოვოდა მიტაცების-მეთქი. მაჩემმა გალოკილი ძვალი ააგლო და თავი შეუშვარა: ოქროს მედლი იმტომ აჯაღინე, კლდე-ღრეში გადავარე და მიწისქვეშ ედისო მაღანიო? მაღანი და სიმღღრე მიწის ზევით უნდა მოიპოვო, თუ ვინდა, ცხოვრება გაიკაფო. ამიტომ იურიდიულზე ვავიბრძოლო, მოვეწყუთო, ვისწავლოთ, დავამთავროთ და მოხამართლე გამოვავლო.

მაჩემმა თავისი გაიტანა, ინსტიტუტი დავამთავრე და კურდღელუარის რაიონში გამაწვესეს მოსამართლედი.

კურდღელუარი მშვიდობიანი რაიონი აღმოჩნდა. ხანგრძლივი და გაღაღებული სასამართლო პროცესები მე არ მქონია, სისლის სამართლის დანაშაულები იქაურები არ ჩაღაღუნენ. გავხდებოდა წვრილმანი კანონდარღვევები: სტუდენტის ქურდობა, ბოსტნების საწვებების გადაიქეც-გადმოქეცა.

ორი თვის წინ მხოდა, რაც მოხდა, ბატონო ღარადუდა!

სატურის რესტორან „სათქველიფისა“ მზარეულმა ტურაბილ ტურიაშვილმა კურდღელუარის რაიონულ სასამართლოში საჩივარი შემოიტანა.

ტურაბილ ტურიაშვილმა კურდღელუარის მკვიდრს ცანცარა კურდღელისა უჩივდა: შენმა ტურის შესაქმენლმა შვილებმა აქიამ და პაქიამ მოწამეთობის წინა დამეს ამომავდეს, თვალისჩინივით მოუღილი ბოსტანი მომიბრებს და გამოინაგესო.

საქმე გამოძიებს და ბოლოს სასამართლოდ დაიწინა. თავმჯდომარე მე ვიყავი. ტურაბილ ტურიაშვილმა მოწმედ მაჩემი მოიყვანა.

ჩემი აქია და პაქია მაგ საქმის ჩამდენი არ არიან და თუ ხაღე სამართალია, ნუ დამწვავთ, მირქს ნუ მოსცხებთო! — ტირიდა ცანცარა კურდღელია.

ღიდი ხათრი მქონდა კურდღელუარის წარმომადგენლებისა, მაგრამ მაგამ მომწივების მხარეს აღმოჩნდა, ძალა კი აღმართსა ხნავს და ცანცარა კურდღელის ტურაბილ ტურიაშვილისა სახარებლოდ ორასი მანეთი ქარიმის გაღაღდა დეკაისტრე, ხოლო აქიასა და პაქიას მტვე-საქი თვით შრომა-გაწვროებით ხანაქმი მიამარება მივესაქი.

— ეხსა შენი სამართალი?! — გაბრაზდა ღარადუდა, — ნათქვამა, ძალა მოგარდა და სამართალი სხვენზე ავიდაო!

— კანონის ძალით — მოიხუზა მუგუზალა.

— ტუხილს მოკლე ფეხები აქვს! ვის გაუგონია, შე უნაშუსო, ტურაბელიძეებს, ტურაბისა და ტურაბიშვილებს ბაღ-ბოსტანი გაეშენებინოს!

— ნუ დაძლუპავ, დარადულა! — მუხლებზე დაეცა მუგუზალა.

— მეგლს მგლობა დარტკა, ტურამ ქვეყანა დაეკაო! ადულა! — გასახა ვაჟს. — შოდტობა.

— ახლავე! — გვირცხლად უთახუხა ადულამ.

— კანონის ძალით, ორომოცი წყებლა მიგხაროს მუგუზალა ტურაბელიძეს!

მუგუზალას კვილი ცას სწვდებოდა. — აბა, გამტყალე ახლა აქედან! — უთხრა ბოლოს დარადულამ. — მეორედ აღარ მოხვედ ჩემს ბაღში, თორემ ტყავს გაგაძრობო. — მერე ჩაღოსნურია ბაღე მოინამარტვა და აღიღინდა:

აბა, ბაღვმ, ბაიზალუ, ვინ ბაზაბათ, ვინ? დარა-დულა, დარა-დულა, დარა-დულა, დინ!

ბატონის კოშკი ოლასპურაზე

მეორედ ისროლა ბაღე დარადულამ, მოწიდა და ადულას უთხრა:

— აბა თუ მიხვდები, რა ამოჰყვა ბაღეს? ადულა უძნაურ ცხოველს დასცქეროდა, თან ჩურჩხულერდა:

— ერთ მუხრამდე იქნება სიგრიბით. პატარა თვტი, მოკლე და მსუფილი კისერი, კვლი! — ბრტყელი, დაწაბლხისფერი ძვირფასი ბეწვი...

— დარადულა წყევდა:

— ჭუჭუჭოვარა ცხოველია, მღრღნელების რიგისა. ხის ტოტებისა და მწიფისაგან შეინებს ორმეტრიან „ფაცხებს“.

— თახვი! — იფერია ადულამ.

— ხეჩრია! — დაუმოწმა დარადულამ. — ხერთოდ, უწყინარი ცხოველია, ხის ნორჩი ყლორტებითა და ქერქით იკვებება და გასაკვირია, როგორ მოხვდა ბაღში. შიღე, ვითოთოთი ჭი, თახვი! — ბაღე შეარხინა დარადულამ. — რომ გაუხერხულხარ მანდ, ხმას რატომ არ იღებ?

— რა ვთქვა, დარადულა! — დაიკენხა თახვმა.

— რატომ მოხვდი ჩემს ბაღში? უდანაშაულო და მართალი კაცი ამ ბაღში არ მოხვებება. ვიჭნოს, თქვა, თორემ ძალად აკლამარავებ.

— შემხრამდე, დარადულა!

— ადულა წყებდები!

— არ ვინდა, ადულა, წყებლები... მოვიყვებით... და თახვა დაიწყა:

— ერთი პატარა მიწიარს! — ოლასპურას ნაბიარას ვიწროვდებოდა. სამი წლისა რომ გავხვდი, დაზოკივდებულ ცხოვეტებს შევეუდექი. ჩვენ — თახვები, თუ მღინარის ნაბიარა ქვიანია, ფიხისა და ტოტების „ფაცხებს“ ვაწევი. „ფაცხებს“ შლამითა და ტალახით უღუსავთ და „შამთარ-წაფხულ იქ ვცხოვრობთ. ნორჩი ტოტებით ვიკვებებარ და მტრის მოახლოებას რომ გრტყობთ, წყალს შევაფარებთ თავს. წყალში ჩაყვინთულ თახვს შეუძლია 15 წუთი გასძლოს.

მო, სამი წლისა რომ გავხვდა და ბეწვი დამიშვენიდა, ერთი ღლამიო თახვი ჩამიბრდა გულში და ქორწინებაც დაეპირე, მაგრამ ჭერ საკუთარი „ფაცხა“ უნდა ანევენებინა. რა ვთქვი: ბოლოს კოშკი უნდა ავიშენო ყველა თახვის ჭიბრ-მეთქი. ოლასპურას დინებას მაგლა ავუტოვებ, ხვამილის მთის ფერდობზე ბოროლის ნაშხურეებს მივტყენი, ჩაოჭვიღედი, სხვებს „ფაცხების“ გვერდით სამი მეტრის სიმაღლის ბოროლის კოშკი წამოვჭვიმე. ჩემი

არჩეული თახვი მშობლებს მოვტყავ და კოშკში ცოლად დავსვი. მერე თანამოძებებს განუტყავილ: ბოროლის კოშკისა და მიწათნასავი კოლის პატრონს თქვენი მთავრობაც შეეუფინეს და უნდა დამემორჩილო-მეთქი და ჩემი თავი მდევ თახვუს პირველად გამოვცხადე. თახვები ამიჩანებდნენ და შემომიხვალდნენ, თუ მეფოსანას თამაშს არ შეეუფინე, კოშკს დაიგრეტო; შენცა და შენს დედოფალსაც კვადნს წაგაწყვეტო და სათხეთიდად გაგაქვებოთ.

გულში შემტრევივით გვედარ თახვს წაგაწყვი, გავტყავე: შარავნაზე გამოვდი და ვიფიქრე, ვინმეს თახვის ძვირფას ბეწვს საფანტინს ოთხურ გადვუცვლი, მერე კოშკიდან ამ იარაღით ვაღმდეგებო და ვაი ამ თახვს, ვინც არ დამემორჩილება და ჩემს მეფოსანას არ ამიჩანს-მეთქი. შარავნაზე ვიდექი და ამ დარის შენს ბაღში ვავიცი. — დაამთავრა თახვმა თახვის ამბავი.

— აი, თურქე რაში ყოფილა საქმე! — წამოძახა დარადულამ.

— შემხრამდე, დარადულა! — დნოდა თახვი.

— შენი მოძმეებივით „ფაცხებში“ ცხოვრება არ ისურვე და მეფოსაც მოინდომე, ხომ?

— ეს კი შედგეტი მომიფიჯა და ვნანობ. — ცრემლები გადმოღვარა თახვის.

— ცრემლით ბოროტებას ვერ მოიწმინდე. ოცდაათი წკებლა, ადულა!

— ბეწვი, ბეწვი გამოფუქდა! — მოსთქვამდა თახვი.

— ბეწვს ნულად დავძებ, ტყავით თუ შეარხა მთელი! — უთხრა დარადულამ.

— წაერთყე ახლა აქედან, მეფოსანაზე ფიქრი თავიდან ამოიგდე, თორემ მეორედ თუ მოხვდი ჩემს ბაღში, ადარფერი გიშველიხო.

„ბანიცხველი“

დარადულამ მესამე დღესაც ისროლა ბაღე და მოწიდა.

— რას მერჩი, — დუღუნუნებდა ბაღში გახვეული დათვი. — ერთი უხრადლო ტყისმცველი ვარ — ხაქნა-ჩა დათუნაშვილი. პანტოთა და ყოლოთი ვიჩრებ თახვს; ხანდახან ფუტკარებს თაფლსა ვმარტვ... ანიტომ სხელი უნდა ამომხადო!

— მოიცა, მოიცა. — დააკვირა და დარადულა. — შენ ის ხომ არ ხარ, ხისპარის რომ ეძახიან?

— მე, ბატონო დარადულა, დათუნაშვილი ვარ, ხისპარის დაძახებები ვერავინ გამოიღვას. გამიშვი, დარადულა, და მე ვიცე შენი პატვისცემა!

— ადულა, ქაჭვი, ძია დარადის გამოკვიდელი ქაჭვი! ადულამ ქაჭვი შარახინდა, დარადის ქაჭვი დათვს კისერზე გადაეცვა, მეორე ბოლო რკინის პალოზე მიიბა და ბაღიდან გაოხისა. ადულა ზივ გაუხვდა დათვი გამოედევდა. ადულა მოხერხებულ ბიჭს გახვლდა და კანონის პალოს შემოაურხინა. დათვი ტუნქული მიხვტა. ადულა პალოს წრებებს ურტყამდა — დათვი მისხდებოდა და ქაჭვი პალოს ეხვეოდა; ბოლოს ისე დათოკლდა, ბაჭხა-თახვს ვეღარ ანძრევდა.

— ამიწე, ადულა, და თაფლს გამოგავაწვი. ხომ გიყვარს თაფლი, ადულა?

— ნაპარაკ თაფლს არ გეახლები! — უთახუხა ადულამ.

— ადულა, რბილის ხაჭვს ამას წყებლები ვერაფერს დააკვებენ! — უთხრა ვაჟს დარადულამ.

ადულამ კოჭრებიანი რცხლის სახრე მარახინდა. დარადულამ სახრე ვადაქმნა დათვს — სიმართლე მქვი, თორემ აგუჭრედ ემ დრუწჩიო.

— ერთი უხრადლო ტყისმცველი ვარ, — დაიწყო დათვმა. — სულ იმას ვაგვიძობ, „ტყე შეუნახე შეი-

ლებსა, მამა ხარ, შენი ვალია!" მტერი ბევრი მკაცვს, ბატონო დარადლუდა. და ავი ტენბის მოტანს წუ დაუქერებათ. უბ, ხე მოვაჭრევილი ვინმეს კი არა, სახანდლქლოდ სოფლიდან ამოსული ბავშვები გავაწილდე, ერთი პატარა ძირი ნაძვის ხე მოხოვეს, სახანდლქლო ზეინისთვის დაავიოთო. უარი ვტიციტ, ნაძვს მოზრდილო ტოტარ შევტიკრი: ეწ დადგოთ სკოლის დარბაზში და ასე შეხვდით ახალ წელს-მეთქო.

— მაგისთვის არ მოხვდებოდი ბაღში — უთხრა დარადლუდამ და სახერ გადაუჭირა.

— აუა — იღრიალა დაღმა, — გეყოფა, დარადლუდა, სხვა რამესაც ვტიკუთ. ზამთარი დათიარვილის ქტიივი მესტუმრა, ხალღები სიცივით მიწყდებიან და მიშვედლეთ. რა უნდა მექნა, ხმელი წყვედი ძირშივე მოვაჭრერი, დავბერბე, დავაბე და დათიარვილის ქტიივის ჩავუბანე; თქვენც ასე მოიტყეოდით, ბატონო დარადლუდა.

— მაგისთვის არ მოხვდებოდი ბაღში — გაუმეორა დარადლუდამ.

— ლომი — თავში შემოირტყა თათი დათუნაშვილმა.

— რა ლომი? — გაუჭირდა დარადლუდას.

— ლომმა დაშლუპა შელაკუდას პირით შემოიშთავლა, მწვანეყვავილანუ აგარაკს ვაშენებ და საჭირო ხეტუე შენ უნდა დამიზადლო. ოცი ძირი წახლი და ურთხედი შეიწირა ლომის აგარაკმა... — დათვმა ამოისლუქუნა და თათი უბაში შემოირტყა... — მერე ვეფხვის მომადავა, ხაზუნაზემი ვეფხობა ჭირღანაშვილი გარდაიცვალა ფილტვების აწიებით და მისი საკუბოც მახალა უნდა შემირჩიოთ. ასწლიანი მუხისა თუ არ იქნა, ვაი შენს მოსურბებასო. ავდეტი და მოკვერი ასწლიანი მუხა. ამის მერე ზარალმა თავი იჩინა. ალადლი ბიძაშვილები, მშისშვილები, დისშვილები — დათუნაშვილები; დათიარვილები, დათიარვილები, გარენათებაო დათვამებო, ხურდლუნამებო მომადგენე: ჩვენ რით ვართ სხვებზე ნაკლები. ჩვენც უნდა ავიშენოთ საზღებულო სახლებიო. მიწის ნაკვეთები უკვე გამოყოფილი გვაქვს წყაღწი-

თელას ხეობაში და ხეტუე თუ არ შევაშუღლო, მშენებლობა ჩავაფხუშებო...

— ესა შენი ტვის ერთგულება? — იყვირა დარადლუდამ. — ესა შენი „ტუე შეუნახებ შვილებსა?" ორმოცდაათი სახერ ტვის მტრის! — და უთქა; დასცხო და დასცხო სახერ დარადლუდამ.

დათვის ღრადლმა იჭაურბა აკლო. მერე დათვს ქაჭვი შესწა, წიხლი უთავაზა, ფერდობზე დაგაგრა და მიამაბა:

— მეორედ არ მოხვდები ბაღში, თორემ სულ ასობასო აქვნი და შენს მძირს უცაქ-ყორნებს გადავუდებ საძიძნადლო.

„შვიდმამალა“

დარადლუდამ მეოთხედ ისრელა ბაღე. შედაკულა ამოხვევა.

— რას მერჩი, დარადლუდა, ქათმის ქურდი ხომ არ გელონებარ? — თავი მოისაწყლა შელაკუდამ.

— ქურდს ქული ეწვისო! — თქვა დარადლუდამ.

— მე ერთი მომღერალი ვარ, — უთხრა მეღილი.

— სიმღერის გამო ჩემს ბაღში არ მოხვდებიო! — გაუწყობა დარადლუდა და მეღიას მათრახი გადაუჭირა.

— წუ მოკლავ, დარადლუდა, და ჩემს ამავეს მოვაყვებიო.

— აბა, დაიწყე და ტყუილის თქმა არ გახედლო! — სიმღერის ნიჭი ბავშვობიდანვე აღმომაჩნდა, — დაიწყო მეღიამ. — მთელი სამეღეთი გაკვირვებულ იყო, ჩვენს ქილაგში მომღერალი არავინ გავიცნობია და ამას რას მოგესწარითო. მუსიკალური სკოლა დამათავრებინეს, მერე — კონსერვატორიაც. ლობჯინაძის მიცვაე ხელი. ჭერ პატარა მეღიების გუნდი ჩამოყვალაღიბე. პირველ რიგში „პატარა მეღაუღლების სიმღერა“ შევასწავალე, სიმღერის ტექსტი და მუსიკა ჩემი იყო:

ივასა, ივასა, თიმა ბავრიდა ხელასა,
ბახბახ მეღაუღლები,
გულს ბავახბახებთ დეახასა...
გ:თამს თუ საღამ თვალს მოვპარავთ,
სულ ვაგაგახნებთ ვენასა.
ქალღი და რკინის ხაფანგი
ვირას დაგაგაგაგას, ვირასა.
ვირასა, ვირასა, ვირასა დაგაგაგაგას, ვირასა.

მერე ხანდაზული მეღიების მომღერალთა გუნდი შევაღვინე. მათ „ბებერი მეღიების სიმღერა“ შევასწავლე. ტექსტი და მუსიკა ჩემი იყო.

დაგვიბოდი, თვალღი დაგაგაგაგაგა,
ჩამოგვიბარდა კაღვანი,
მინდრონი თამაგას ქლინს მივბართ,
გაგაგაგაგას რხანას ვუნდებოთი.

არავინ უბარ ბავრილოვს ხანადი კათრის ჟურადი!
ჟურადი, ჟურადი, ხანადი კათრის ჟურადი.

ერთხელ საქათმეში მიმიწვიეს. ერთი კვერი პური მომიტანეს და ერთი კულია დეინო. ავაკურკული, დავაკურკული, კულია დატყალე, კვერი დავაყოლე და ვაიკითეთი?

— რისთვის გარჩილხართ, მშვენიერო ფრთოსნებო-მეთქი?

— მომღერალთა გუნდის ხელმძღვანელად მოგიწვიეთო. ორ თვეში მამლების ოლიმპიადა იწყება და უნდა გავიშველოთ.

— ხელს თუ შემიწყობთ, მზად ვარ-მეთქი.

— თან გადავყვებითო, — ჩაიხრჩინა ბებერმა მამალმა.

ამ დღებზე შევუღლები საქმეს — ოცდაათი წითელი ბიბილიონი მამალი შეგარჩიე და მეცლიანობა დავიწყე.

მამლების გუნდს უპირველესად ჩვენებური სიმღერა შევუბრუნებ:
საწაული მელა ჩიოდა, არ გამოვიდა ძილი,
მეთსა საპათმის მივახმე, ბაბოშუთხარა ძირნი;
იხსნა, ბაბასა და ძათამსა — ყველს ბაბაძარი ძბილია.
მამლებმა შეიცხადეს, მაგნიარი არც მუსიკა გვიწდა
და არც ლექსიო. მერე თავივით შემომთავაზეს სიმ-
ღერა.

ჩხვი მართ, რაც მართ,
ჩხვი მართ, რაც მართ,
მარკინ ვერ შეხვდებოდნო,
ღაიით ჩხვი თუ არ მივიღოთ,
ღილა არ გათქმდებოდნო,
ზაად ხოცხალი დახანოლა, —
ჩხვინი ყალბი წაბალია.
ბაუზარჯოს, რაც კი ძმანდად
თავმოგონი ბაბალია.

მათ ტრაზახზე გუნებაში გამეცინა, მაგრამ ჩემთვის
ვთქვი: კისერი ერთხანა-მეთქი, და რაბეტიცივის შე-
ვუღებქი.

მეორე დღეს ერთ მამალს შევინახე:
— ხაერთო ტონალოზიდან ამიფარდნილი ხარი
— არ დამლეყოთ, მებერსო, გუნდიდან არ ამომშა-
ლოთ, დედლების სახაცოდ ნუ გამიხდით საქმესო.
სასუხად მივუღებრე:

საბათმეში შაპარულა მელა,
ძათიმბს მარტარაღმეოდა ნილა:
შინ, ბაბალო, ბაბაზემ ნება
და ზინისან წამოგვიდო ნილა.

— რატომ და რისთვისიო? — იკითხა შეშინებულმა
მამალმა.
— დამატებითი მეცადინეობა უნდა ჩაიტარო-მეთ-
ქი.

დამეთანხმა. მეორე დღეს აღარ გამოჩინილა.
ახლა სხვა მამალი არ მომეწონა, დაწვნილებლა მომ-
ღერაღმა იყვირა:
— ნუ დამლეყო, მხტატო, სიმღერის გარეშე სი-
ცოცხლე რად მინდა მიშველე, მეც ჩაბიძარე დამატე-
ბითი მეცადინეობაო.

რა უნდა შექნა შემეცოდა და ისიც წაიყვანე
მერე სხვა მამალს დავუწვინე სიმღერა და ისიც წა-
ვიყვანე დამატებითი მეცადინეობის ჩასატარებლად.
რა უნდა შექნა, ოცდაათი მამლიდან შვიდი დამჩრა
გუნდში. ამ ქაუჭუს „შვიდმამალა“ დეაჩქვი, ოლიშპია-
დაწე მეორე დღეშივე გავდილი და დაურეცატობის მე-
დღეში ჩამოგვიკიდეს. პირველი ადგილი ბულბულბობის
გუნდმა წაგვართვა, — დამთავრა მეღაქუღამ თავისი
ახმავე.

— აბა, ეს შენს გამოა, გალმა სოფლიდან კანტიკუნ-
ტად რომ იმისი მამლების ყვილიო? — გაღიზიანა დარა-
დულა და სახერე გადაუქვრა.

მერე აღვუდას უთხრა, წაღლი მოარბენინე და კული
წაგვარათო.

აღვუდამ წაღლი მოარბენინა და დარადულამ მელიას
კული წააწყვიტა.
დარადულამ კულმოკრილი მელია გაუშვა და მია-
ძახა:

— სადაც შენი ლაიკებო, იქ ჩემიც თქვიო! სოფელ-
ში გავლილი არ დაგინახო, თორემ ცოცხლი ვეღარ
გაღამირჩებო.

მელიას უკან არც მოუხდებავს, გულგახეთქილმა მო-
კურცხლა, ჩირკვის ძირას ჩაქდა, თათები თავში წაიშო-
ნა და ტირილი მოართო:

რა მხვედლებს, ლოცხარად არ მიმეწვივებო მათამნი...
მამლის ხოცხს მილა დამამხს — ძველი დამპარამ ნაპანი.

ჯავახარა აჯამეთელი

დარადულამ მეხუთედ ისროლა ხადე, თან დაამღერა:

აბა, ბადვს, ბარშულმ, ვინ განაბათ, ვინა
ღარა-ღულა, ღარა-ღულა, ღარა-ღულა, ღინა
ღმამნი ჩიტი ამოყვა, იცნო — ჩხიცი იყო.
— ობო. ჩხიცი ვახლავარი — თავი დაუქრა დარა-
დულამ.

— რა ჩხიცი — ცივი ხმით იწვილა ჩიტმა, — მე
პოეტი ჭაფარა აჯამეთელი ვარ. ბადვნი გამხვიე? „თავო
ჩემო, ხედი არ გაწერია!“

— აღვლა, გამოსხენი ეს ტრაზახა და მოუხსნილო.
როგორ ლექსებს წაგვიკითხავს, თუ მოგვეწონება. გა-
ვუშვით, თუ არა და... ერთი სიტყვი, ვნაპრო. ოღონდ
არ გაგვჩინდეს, ფეხზე გასანთლული ძაღვი გაუნასკვე
და ბადვნი მიაბი.

აღვლამ ჩხიცი ბადვნი მიაბა და უთხრა:
— კარგად ვიცო, რა ჩიტც ბრანდებო!
— რას მერჩი, დარადულას ვეყო, ჩემიელი ხობი
ან მწერიც მე მნახე, ერთ ლექსად არ გეყურო. თანც
რას ეუბნები ხალხსა და ქვეყანას, ან ნადრევედ რომ
გამოხმალაწო წუთისოფელს, ხომ დაუქარგავ ერთ პოეტს
შეამომავლობას!

— თავს ნუ ვეცოდებ, — გაწერა დარადულა. —
ჩვენ კარგისა და ცუდის ღმრის გარჩევა არ გვეშლება.
ჭაფარა აჯამეთელმა კისერი დაიგრძელა, ჩინახვი წინ
წამოსწია:

მეც პირვანი ბავშვობა, სისხლის ციფილანი ვიგამო.
აღვლა, ძაღვი ახსენი, ბავშვიც, ბენაცაბალო.
ცა-ფირცუ, ხმალთ-ზარმეხბო, ჩემო საშოგლო
ხარაო

— ეს ხომ ბულბულბისგან მოგვიპარავს — გაწერა
დარადულა.

— არ წაიღეს ტვინი ამ ბულბულბოთი — გაცხარდა
ჭაფარა აჯამეთელი და სხვა ლექსი თქვა:

მე კოძინი ჯავახარა ვარ, მოხარიავი, მოაღვრდა,
ნებათი რა დარაგავით, რომ მიჰყნათ ხსას და
ღმინახს!

— ეს ხომ მერცხლის ღრქისია უყურე ამას შენი ვი-
დაც-ვიდაცებს კიდევაც ატყუებ; ალბათ — უყვირა
აღვლამ.

— ნს ლექსები ყურნად „წააწითელაში“ დაიბედა.
მღელ ცალკე წინადაც გამოვა. კიდევ ჩემს ერთ შე-
დავრს გავტყუო:

ჩემი ძმანის მწანე ძაძ-პანა,
ფიბრის და ხოცხლის მე ვარ მემრბბელი...
როგორც პირთა მთელი მამანა,
ისმ მეთრა აჯამეთელი.

— ეს ხომ შაშვის ნათქვამია როგორ ბედვ და შენდ
ახალნი თანც რა უსიტხებულად დაიგამიხჩებია! —
გაღიზიანა დარადულა.

— სად შაშვი და სად აჯამეთელი — არ ცხტრბოდა
ჭაფარა. — თუნდაც გავუდეს მის ლექსს, დოქოც ქვე-
ყანა? ბევრი პოეტის ლექსნი წამიკითხავს, ერთმანეთს
რომ ამოხმავს. ამისთვის არავინ აუკრძალავს ღრქეს
ხის თანცა. შაშვს თუ აქვს უყვადვების პირველშია, ჭა-
ფარა აჯამეთელმა რა დაამევა?

— დეღა, ძმარო, ერთი გევა ძმარო მოიტანე!

— ძმარი რად გინდა. დარადუდა? ძმარს კი არა, ღვიწმის :რ გეახლებიოს!

— ნისკარტში ჩავახსამ, იქნებ კუკულა მოხვიდე!

— დარადუდა, ძმარი რომ დამალევიწონო. რას ეუბნები შთამომავლობას?

— ის არ გეყოფიდა, სხვის ბუდეებს რომ ძარცვავ?, — გახარადა დარადუდა. — ჩიტებს კვირცხებს უშტტრევ, უხარღობს ახლა ლექსების ქურღობა დოიწე? — ჩხოვეს ნისკარტი გაუღო და ძმარი ჩაახსა პირში. — უკვდავებაზე ფიქრი თავიდან ამოგდე, თორემ მეორედ თუ მოხვედი ბადეში, ძმარს კი არა, აღუღებულ კუპარს ჩავახსამ!

ბავშვბდღარა

დარადუდამ ისევ მოიბარჯვა ბადე:

— რა გინდათ ჩემგან? რა გინდათ ჩემგან? — ღრიალებდა დარადუდის ბადეში გაბმული მგელი.

— ომ, ეს რა ჩიტი ვაბმულა! — თქვა დარადუდამ.

— ჩიტი კი არა, მეცხვარე ვარ!

— მეცხვარი, ა? მგელი და — მწევესად. სად არის წესად?!

მგელმა გაიბრძოლა, კბილებით ბადის ვაგულმა მოინღომა, მაგრამ ვერა გააწყო. უფრო გაიბღარა და მერე მორჩილად გაიხუსა.

— მე მგელიცა ვარ, მგელიაშვილი. ვცხოვრობდი ჩემთვის მგელთუბანში. ზამთარ-ზაფხულ დავქუნულდებდი, როგორმე კუტი რომ ვაბეძღო. თვალისც მიჭირდა და მუხლიც მერჩოდა. ამ ობერ კისერს ვერ ვაბრუნებ გვერდზე, თორემ ჩემი მომბრევი არავინ იქნება ქვეწიერიტუბაზე.

ერთ დღეს საცხვარეთიდან შორეულმა ნათესავმა, უბაჩა ცხვარიტუბაშვილმა შემოიბოგა, მგელი კი ხარ, შენი ნღობა ძნელია, მაგრამ გარეიბაშვილად მეკუთვნი და ამიტომ მთლად არა მავებს შენზე ხელი ჩაქნეული. მგელთუბანი მიატოვე, საცხვარეთში ვაღმეო სამუშაოდ. აქაურობის ბატონ-პატრონი ამჟამად მე ვარ და უკვეღნაირად შეგიწევობ ხელსო.

უბაჩის მიწვევა კუკულაში დამიჭადა, საცხვარეთში წავქუნულდი და ჩემს მოყვარებს ვიხადე. ცხვარიტუბაშვილმა მანშივე ჩემს გარეგნობაზე ორწონა: ნახალი მომახურა, მეცხვარის ქული დამხურა, კომხალი მომაჩრჩია — კაციშვილი ვერ მიხვდებოდა, მგელიცა თუ ხარო.

— წვერი უნდა მოუშვა და საყუარარი დედ-მამა გეღარ გიცნოსო,

— დედ-მამა სადა მყავს, უბატრონო და თანაც ქოსა ვარ-რეტეო.

— არ თქვა მაგიო, ჭერ ერთი. დღეიდან შენი პატრონი მე ვარ და წვერ-უღვეშასაც ეშველებო, პარისი გიშვიო.

— რას მიბირებ, ჩემო უბაჩავ? — ვკითხე საცხვარეთის გამგებელს.

— მეცხვარედ უნდა გაგაწნესო.

— მეცხვარეობას ხომ ცოდნა უნდა?

— მაგასაც მოეველებო!

სალმურის დაკვრა ვერ ვისწავლე, თორემ ტურამგელი ახლოს ვერ შეკარებოდა, არწივს კომხლით ვიგერიებდი და ცხვარი გამრავლდა. ყველსა და მატყლს ვაბარებდი, უბაჩა კმაყოფილი მყავდა და ცხვრისადმი ჩემმა მოყრდამელებულმა მოყრობამ მთლად საცხვარეთში გამითქვა სახელიო.

ერთ დღეს მგელთუბნის სროვის მეფეთურმა ტოტა მგელაქემ შემომიბოგა, არ ვიცო მე შენი უბაჩა ცხვარიტუბაშვილი და შენი სარქღობა, ვაყის ქორწილს ვაპირებ და ერთი გამობრეული ცხვარი გამომიგაზენე,

თორემ კომბალს თავზე გადავამტვრევ და ძალად წაგარბმევო.

რა უნდა მექნა, ბატონო დარადლუა? ხომ გაგიფლანათ ლექსი:

გმელმა თმვა მოკრწილს გაიპირბ,
ღვინო ჩაპასნი ნახებში,
ვაპალ, მხეხპარის ცხაბას მითროს,
ცინას მომცემს თუ პრასს მამპარის,
არ მამცემს, ძალად წაგართმებს,
თუ იბრძობს ღა — ბანს მამპარის.

ავდექი და ტოტიას ცხვარი გავუგზავნე.
ენაა და ეს, ამისთვის გინდა ამ ბაღეში გამომხარო?

— სცუფო. შე ვერაჟო! — იყვირა დარადლუამ. —
ათასი სული ცხვარი ჩაგაბარეს და ნახევარზე მეტი გა-
ჩანავეთ შენა და ყუბაი ცხვარკეპაშივილმა, აქ კი გა-
იძახი, გამრავლდაო. ადლუა, კომბალი!

ადლუამ კომბალი მოაბრუნინა.

— არ მოქალა, დარადლუა, შემიბრალე და ბატანს
გამოგავგზავნი.

— ესე შენი — დასცხო და დასცხო კომბალი.
მიხიკვიდღეულები მგელი ბაიდიან გამოსხნა. ფეხზე
ვედარ დაგებოდა.

— ნუ მოქალა, დარადლუა! — ძლივს ამოიღწავლა
გაუმძღვარაბი.

— წაეთრიე ახლა აქედან, მეცხვარეობას გამოემეფი-
ღობე და მეორედ თუ მოხვდი ჩემს ბაღეში, ამ კომბ-
ლით თავს ორად გაგაიბო, იცოდელი!

ლაფში ჩაფლული ბროწი

დარადლუამ მეშვიდედ იხროლა ბაღე.
— არიჭო, ადლუა, მომეშველი! — გასახა ვაჟს.

ახლა მოიკრიბებს, გაუჭირდათ, მკლავები დააწყდათ,
მეგრამ მაინც ამოათრიეს და ლაფში ამოხვრილი კაშვირი
შერჩიათ ხელში.

— შენი კაშვირო? — შემხვირა დარადლუამ. — ყვე-
ლაფერს ვიფიქრებდი, მაგრამ შენი პატონსანი შრომისა
და ამომანისადმი ერთგულების ამბავი რომ ვიცოდო, ვერ
წარმოგვადგენდ, ჩადოსნურ ბაღეში თუ მოპყე-
ბოდი!

— ოე, ჩადოსნურ ბაღეშიო? — დაიწმუვლა კა-
შვირმა.

— ჰო, — უთხრა დარადლუამ. — დაუმაჯავად მომ-
ყვები, რა დააშავე ისეთი, ჩემს ბაღეში რამ გავბი, და
გატაოავისუფლებო.

— აღუგანიდან მარტო მოგვეკონდა ურმით, — დი-
წყო კაშვირმა. — მე და ჩემი ბიძალე ნიკოა ღონივრად
ვერდიებოდით უღელს. ახალი ნაწივარი იყო, გზაზე
აქაიქ დამდგარ გუბეებს რომ გავტოპავდით, გვხამოვ-
ებდა და დაღლას ვეღარ ვგრძნობდით.

სოფლეს რომ მივუახლოვდით, საურმე გზაზე დამ-
დგარ ტლაბოს მივადექით. „ახა, თქვენი იცითო!“ — გა-
დმოკვრა სახურ პატრონმა და ლაფში შეგვაგდო. მზე
გავცუნუნებდა, ახვარი ბუჩი მჭებნდა და გრილი ლა-
ფი ისე მესიამოვნა, შიგ ჩაწვექი.

მეორე გადარიაო, დამცხო და დამცხო სახურე. მე არ
ვდებულდი. „ჰაი, შე უსიჩველილო და წარმაცო ტრო-
ყიაო!“ — დამხუცებდა და ახლა დრუნში მითავაზა სა-
ხურე, რომ ვერაფერი მომიხერხას, აკუერი შემხსნა, ჩემს
მაგივრად შეება უღელში და „ახა, შენი გინაცვალე, ნი-
კოაო!“ — შეუძახა ჩემს ბიძალეს, ურემი ტპანწყუ-
ვით ამოიარაღეს ლაფსან. ნიკოა უღელიდან გამოსხნა,
ხალსზე მათუვა და უთხრა: „ჩემო ერთგულეო ნიკოა,
მეგობარმა გიძალატა; ცოტა ხანს წაიბალაზე, მე ხო-

ფელში მივალ, დამხარეს მოკუყავ, აქ ხომ ვერაღვე-
ტყვეთ მარტოლი დატვირთულ ურემსო.“

მერე მე მომიბრუნდა და მიხსრა: — წწორედ შეწევა
ნათქვამიო:

კამიი წახს და იცოხნის, თანის აწინდი ზტონია,
ლაფში ჩაფლული ურამი შინ მიბანული ზტონია.

— ეგლე მანდ შე სამაგლე და, როცა წამოდგები, ხა-
საკლაფო წაბათვარეო.

როგორც კი თვალს მიეფარა, წამოხვტი, ჭუნქულით
გამოვიტყეო და...

— ჩემს ბაღეში მოხვდი! — დაამთვრა დარადლუამ.

— ოე! — ასეო.

— უღლა, რა მჭეია ამ მართლაცა ტროყიას საქ-
ციელს? — მკითხა ვაჟს.

— სიწარმავი და მეგობრის ღალატო!

— გაიკონე, ტროყიო?

— ოე! — გაიკონეო.

— გაონებოთ კი გაიკონე, თუ შეიგნეო?... — ჩას-
ძია დარადლუამ.

— ოე შეიგნეო, — დრუნეი დაუშვა ტროყიამ.

— სიწარმავი კამეჩიტისასც და კაცითისასც ერთ-
ნორად სამარცხვინოა, ღალატო კი ცუდი საქციელია.

„კინე მეგობარსა ღალატობს, იგი თავისა მტერიაო!“
როგორ გინდა, თვლი გაუსწრო ნიკოას?

— მოსალავი ვარ, დარადლუა!

— მოკლეთ მე არავის ვკლავ, მაგრამ რაკი ინანიებ,
ოც სახრეს დაგაჭერებ.

— ოე! — ურეგი მიუშვირა ტროყიამ.
დარადლუამ კამეჩის გაშლტვა რომ მოამთვრა,
უთხრა:

— ახლა წადი, ნიკოას ბოდილი მოუხადე და ხანამ
პატრონი უკან მობრუნდებოდეს, ტვირთი ხოფელში
იყოს ჩაბნობი, თორემ ისევ მოხვდები ამ ბაღეში და
სასალაფო კი არ წაგაყვან, მაგ რტებს დაგამტვრევ და
კისრის მოგვარებო.

— ოე, შენს ნაბრძანებს შევასრულებო! — და კამე-
ჩი ტუნქულით გაიქცა.

დარადლუამ ბაღე ისევ გახალა და თავისი ხიმღერა
შემოსახა:

ახა, ბაღებ, ბაიპაუო, შინ ბაპაბაბო, შინ...
დარა-დულა, დარა-დულა, დარა-დულა, დინ!

ამაპი დარადლუას თოთხები ძიხს

დარადლუას მომდევნო ძმა, დარა, შამის კვალს ვაპ-
ყვა. ხნავად, თხადა, ღვინოს აყვებნდა, მოსაკვად იწე-
ვდა, ყურანეს რომ დაწურავდა, ძმებს მაგარსა და ტე-
დამუშეს ჩამოურეგებდა. წლის მოხავალია, უნდა იწე-
მოთო.

დარადამ შეედგობა შეისწავლა. მიხი გამოკვდილი
ხახისი და წაღლი, ნაჭახი და სახხლავი ხანაქებო იყო
და შელიდან საცუბდნენ. ის რომ ცხენს დაუბედავდა,
მგელი ვერ გაუკარებოდა. დარადამ ნახელავ ჩაუბა
ბაუღეპო ვერ გაწუებდა.

დარადამ ქვეთურკოობას მიჰყო ხელი. ის რომ სახლს
ააშენდა, იტყოდნენ, რა შეღმა ააგო, ნეტავი იმას, ვინც
შეგ იცხოვრებო.

ჩალე ბატვის ნიჭი აღმოაჩინდა. ხოფლის ხაყდარი
რომ მოხატა, ისე ეუფარდა ხანელი, მერხბელ სოფ-
ლებშიც იწვევდნენ კალღების მოხახატავად.

არადუმ ადენ-მაცემობას მიჰყო ხელი და წამუხიანი
ვაჭრის სახელი დამკვიდრა.

ჩინ-მარინის ქვეყნიდან ჩამოქონდა ხტვრა და ან-
რეუში, დინა-ატლასი; სპარსეთიდან — ჭირანის შალი;

ინდოეთიდან — აბუხალათინის ზეთი, ინდონეზიაში. მიხაკ-დარიჩინი, მუშალო.

თავისი კუთხიდან გაბჭონდა ყურძენი, კაკლის მურაბა, ბორცულო, შუბისა და წახლის სის მერქანი, ჭიხვის რქები და ქართული ღვინოები.

არალე შორი ქვეყნიდან ისე არ ჩამოვიდოდა, რძლე-ბისთვის საკაბეტარ არ ჩამოეტანა საჩუქრად. ინდოეთი-დან თუ მოდიოდა, მშისწვილენისთვის პატარა გალიე-ბით ფერად-ფერადი თეთიფურები ჩამოჰყავდა.

უდა მერაღე იყო და ხალხს ქორწილებსა და წვეუ-ლებებში დაჰყავდა.

უდა რომ არღანს გადაიკიდებდა და კორბას ვადა-აბრუნებდა, სოფლის ბავშვები მტრდის გუნდოვით დას-დევდნენ.

პრიდელუას. ბუსკანტურას, ტიმოთელას. უვაისფრჩინი-ლას, ტუის ჭორტანას და კიდევ ისეთებს. მათი სახელე-ბი მართო დაღუნ მთუ იცოდა.

დუღარა მასწავლებელი გახდა.

მისმა მოსწავლეებმა ზეპირად იცოდნენ აკაის, ვაეა-ფშველას, შიო მღვიმელის ლექსები და სულხან-საბა-ორბელიანის იგავ-არაკები. მშისწვილებს სულ იმას ჩას-ჩიჩინებდა: „იცოდნა სინათლე და არცოდნა — სიბნე-ლეო“.

დარულა ქაშაზი გაშვიდა.

არულა ჭისმობრელი იყო.

მიწას ყურს დაადებდა, მერე ხელისგულს დაჰკრავ-და. მისი მკვებელი ამოვა წყალი და მანამდე თბრიდა.

დუდა აკენების ოსტატი გახდა. აკენებს დამაზად ახარატებდა და აჩუქრობებდა. ყველა ლოცავდა: შენს ნაბეღავ აკანში თვალდაბეღეშო, იზრდებია ბავშვო.

დურადა მეწიქვილე იყო. ტალაში ჩადგმული მისა პატარა წისქვილი გვრიტივით ღულღუებდა.

დალეუ სოფლის მეურნალი იყო. სამკურნალო ბალახებსა და ყვავილებს აგროვებდა: ზოგს ხარშავდა, ზოგისგან — მალამოს ამზადებდა. მათი ცნობა და ხმარება დაღუმ ბებია აღუდალასაგან ის-წავლა. სამკურნალოდ ხმარობდა ბალახს: კაიფურას, მოცეს, ოშოშის, მრავალძარღვას, რძიანს, ძირტახილას, ქოლოს, შატბიტელას, დათვისისხლას, ალილას, კვარკვა-ლიტას, ოშბალოს, პიტნას, სვინტრას. ამ ბალახს რომ მოიძედა, თან ჩაიღლინებდა: „სვინტრი მოღის, მოი-მანის, მე ვარ ყველას წამალიო“. ხმარობდა ისეთ ბალა-ხებსაც, რომელთა სახელები იშვიათად გავსდებოდა: შავიკორგას, მელიკულას, შუშანას, კიტრამბარას, ჭინ-

სანამ წყალი არ ამორჩხუნებდებოდა. მერე შიგნიდან რი-ქის ქვით ამოაშენებდა, ქვისგან გათლილ ან ფიცრის გვიშს დაადგამდა და იტყუდა, ღმერთმა სიეთემო ში-განმაროო.

უდალა მონადირე იყო.

ყველაზე უმცროსი ძმა — დაღუდა ვარსკვლავობრი-ცხელი იყო. ღამით ვარსკვლავებს უთვალთვალებდა, დღისით ასტრონომიულ წიგნებს ჩაჰკრიკებდა და სულ ანგარიშობდა.

დაღუდამ პირველი ახალი ვარსკვლავი რომ აღმოა-ჩინა, უფროსი ძმისშვილის სახელი, ადუდა უწოდა.

ძმები ერთგულად და პატიოსნად შრომობდნენ, სიმ-დიდრე თავს არ გადასდიოდნენ, მცირედითაც კმაყოფი-ლნი იყვნენ და მოშავლის იმედი ჰქონდათ.

ბაბრქალაბა მოგვავსო ნოზაირო

მაგდა კოტრიკაძე

თბილისის ხელოვნების კოლეჯის მერა კლასის მოსწავლის, მაგდა კოტრიკაძის ღმერთები პირველად იბეჭდება „ნაკადულში“. იგი გამოგვიტყდა, რომ საკომარო გავითის გამოშვებას აპირებს და უკვე შეკრიბა სარედაქციო კოლეგია, რომელშიც უფროსი მებრძოლებიც შეიყვანა თურმე.

„მაგდა ნუ გეშინიათ, თქვენს შურნაღმერთს აბტიურად ვითანამორჩობაბო“, – დაგვაფხვია.

ჩემი ხეყვარელი
თოჯინა.

წიგნი

წიგნი ფეხებს!
ღეღამინა ბრუნავს, ბერდება.
წიგნი ფეხებს!
მზე და მთვარე თითქოს ერთდება.
წიგნი ფეხებს!
ქვანახშირი ფერფლად იცვება.
წიგნი ფეხებს!
და აკვანი ხელა ირწყვება...
წიგნი ფეხებს!
წიგნი ფეხებს!
წიგნი ფეხებს!

„ციცოს“

მურმანის „ციცოს“
კითხულობს, მიყვარს,
და მის სტროფებში
თქვენ მესახებით,
როგორც ცელქ სიოს,
ბავშვობის დღიდან
წყაროსკენ მიაქვს
ნეტარი წლები.

გათმუნებამღმრთს!

ღამა გლოვის, ღამე ბოღვის,
ცრემლი უკეალოდ კეგორავს.
ხატანამ ბოღმის ესროლა ლოდი
წრწმენის და სიკეთის კიღობას.
ღამე გლოვის, ღამე ბოღვის...
დაადგეს სხივი უსახლერო ლოდინს.

სულა
ბერიძე

მზეს და მთვარეს კმობა უთქვამთ,
იმედებად გვაშუქებენ,
გათუნდება – მზე ამოვა,
ცა მტრედისფრად გაშუქდება.
დაბინდება – ხანთელივით
მთვარე თრთის, ელავს და გაათბობს.
ჩემი ხალხის სიმრავლის და
ღღერებულობის ლოცვას ამბობს.

ჩემი პი-
გინი.

მზეს
მთვარეს

ჩამოშვა ღამე...
სტროფი სტროფს დასდევს,
ჩემს ლექსში
შენი ზეცის ფერია...
ვარსკვლავთა ხეტყვა
ამომწვავს თვალებს –
მე სხვა სიკვდილი
არ მიწერია.

გზათგასაყარზე

ვიხილე წამსვე მე
 ანაზღად შეჩერდა როცა
 გული სიცოცხლის არჩევანითა
 გზათგასაყარზე,
 რომ ერთგან
 ფიქრებს დაწვეული აღმართი
 მორანს,
 გენას მხოლოდ რომ ეაწყებო
 სხვა მხრით ამაზრუნს...
 თუმცე გაჟვია ვინც კი ამ გზას,
 ბედმა ისე დარისხა,
 საცოდაობა მათი წლებმაც ვერ
 დაიტოვოს,
 მე შენ ვეტყვი და
 ვერ გაუძლებ ცეცხლს და
 ქარიშხალს?! -
 არა,
 უბრალოდ რაისთვისღა თავი
 ვიმტვრიო..

და თუკი გული
 შეჩერებას მინც არ ითმენს,
 ძველი პათოსით შეუწყვეტი
 ნაცნობ ბილიკებს.
 ვერც ღმერთის გარდა
 გადმომხედავს ზემოდან ვინმე,
 და ვერცა ვინმე, -
 ბიჭია და გამაქილიკებს!..
 ეს, ისე,
 შენთვის რომ ამეხსნა,
 მომიხდა მოცდა,
 თორემ მე ფიქრიც არ მჭირდება,
 იცის, ამაზე...
 ანაზღვეული დაღუპებით შეჩერდა
 როცა
 გული სიცოცხლის არჩევანითა
 გზათგასაყარზე!..

ერთი ზიჰრინანი, თავის თავში
 ჩაღრმავებული ბიჭია ბაჩუკი ჩაბრა-
 ძე. ოცნებებით, დაფარულის შეცნო-
 ბის, სიცოცხლის აზრის წვდომის-
 კენ სწრაფვით ნახაზრდობი სულე-
 რი სამყარო აქვს. პოეტთაგან ვეფლა-
 ზე მეტად გალაკტიონი და ტურნენტი
 გრანელი უყვარს...

არ იფიქროთ, ჩვეთან, რელაქცია-
 ში მოხულს (ისიც უფრო - დედის
 მოწადინებითა და თაოსნობით) გამო-
 ეჩინოს ენაწყლიანობა და თავად ელა-
 პარაკოს ამის შესახებ, ისევ მისმა
 ლექსებმა გვაკარნობინეს და მიგვა-
 ხვედრეს. მათთვის გაუნდვია ვმარჯილ
 ნაფიქრ-ნაგრძნობიც და ნაოცნება-
 რიც, სხვებისთვის, იქნებ ვველაზე
 ახლოლებინთვისაც კი, გახაზიარე-
 ლად გაუმეტებელიც. მაინც სიყმაწ-
 ვილისთვის დამახასიათებელი გან-
 წყობილება გზარბობს ბაჩუკის ლექ-

სებში, წაიციოთავე და უმალ მიხედ-
 ბი, რომ ათასი მოვარდნილი კიოსჯა
 თუ ფიქრი აწუხებს მათ დაწყრს,
 რომ იგი გამუდმებით ეებს მასებს
 ამ კიოსებზე. ბევრს კიოსხულობს და
 ასევე ბევრს ფიქრობს წაიოსხულზე.

პოეზიის გარდა ჭადრაიც იტა-
 ცებს და აინტერესებს ბაჩუკი ჩაბრა-
 ძეს. თუმცა, ალბათ გატაცებაც აღარ
 ეთქმის როცა სპორტის ოსტატობის
 კანდიდატი სერიოზულ წარმატებებს
 აღწევს რესპუბლიკურ ტურნირებშიც
 და საერთაშორისოშიც, მისი საჭა-
 რაკო ეტრუდები კი სხვადასხვა სახის
 კონკურსებში იმარჯვებს.

ვფიქრობთ, დანარჩენს თავად ბაჩუ-
 კის ლექსები გეტყვიან, რომელთაც
 ახლა ვეჭვდებით, ჩვენ კი იმასღა დე-
 ძენ, რომ ბაჩუკი ჩაბრაძე სამტრე-
 დიის მე-5 საშუალო სკოლის XI
 კლასის მოსწავლეა.

ბაჩუკი ჩაბრაძე

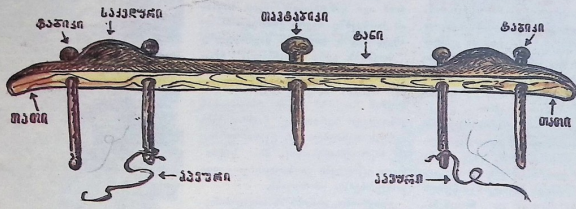
**მარტოობაში
მე ვარ ყველასთან**

მარტოობაში
 მე ვარ ყველასთან,
 და სუფველასთან
 დაღვივარ მარტო...
 სხვა ცისარტყელად ამიფერადლა
 ნოემბრის მერვე
 უღსობი მარტო...
 ვაუღს მეფონება

წვევიაღის როკვა,
 ტბილ ტკოვალმდე
 რომ აცოდებარ...
 მე იგი მივევარს,
 იენც სხვისთვის მოკვდა
 და ჩემთვის სწორედ
 ახლა ცოცხლდება.
 მე სული მისი
 კვლავ უნდა ვკოცნო,
 მე მისი ლექსის
 დაეცლი ფიალებს,
 ტკოვილით ვცოცხლობ,
 ტკივილით ვცოცხლობ
 და მარტოობის ვარ მოტრფიალუ.

ჩემს სამყაროში
 ვერ ვაოცნებებ
 ქალღმერთ ჰატპორის
 მუხისკის ნაღველს,
 მე ვერც პორები გამაოცებენ
 და გაიყვებით არ ვეტრფი არცერთს.
 ძველი ღვთაება, მე ანუბისის,
 საფიციარ ხატად არ გამიხდია
 და საოცნებო ტოტის კულტისთვის
 ღალა არასდროს გადამიხდია...
 მე მინდა, სულ სხვა ღვთაება
 გოცნო,
 მე მისი ლექსის დაეცლი ფიალებს,
 ტკივილით ვცოცხლობ,
 ტკივილით ვცოცხლობ
 და მარტოობიშ ვარ მოტრფიალუ!

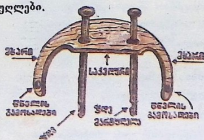
უღელი

უღელი ქართული კულტურისა და ყოფის ერთ-ერთი ელემენტია და წარმოადგენს ვათილს, „დაწარბულ“, სხვადასხვა სიგრძის ზეს. მისი ძირითადი ნაწილებია: უღლის ტანი (შორი, კორა); საქვედური, ტაბიკება და აპური. უღელს საქართველოს ყველა კუთხეში აშალებდნენ შემდეგი თანამიმდევრობით: უპირველესად შვარჩვედნენ საუღლე ზეს, რომელიც „ბერილი“, „ცივი“ უნდა ყოფილიყო. ხალხური დაკვირვებით, არყი, თელა და იფანი „გრილი“ ხეები, ხოლო მუხა და წიფელი — „თბილი“, „ფიცხი“ ხეები. „თბილი“ ხისგან დამზადებული უღელი კი სმარებაში ხარკამენს „ქედს უწვავდ“, პირუტყვს კისერს უფუჭებდა. არც „ულონი“ ხეები — ცაცხვი და ვერსვი ვარგოდა საუღლე, რადგან მათგან დამზადებული უღელი დატვირთვას ვერ უძლებდა. გერჩეულ ზეს ცალკის მოჭრიდნენ, სახეულდნენ, გაღაზი-ომაჯდნენ 8-10 მტკაველს; ეს იქნებოდა საუღლე ზე-ტანი. მის ცალკით ვათილდნენ და მიიღებდნენ „უღლის კობიტს“, შემდეგ ნაჯახით საქვედრებს გამოყვანდნენ, გაშხმარი ფიჩხის ალზე მოტუსავედნენ, რომ ხმარებაში არ დამსკდარიყო. სატხით ან ბურღით უღლის ტანზე ამოიღებდნენ ხუთ სატაბიკე თვალს: შუაში თა-ტაბიკისათვის, ნაპირებში კი — ორ-ორ სატაბიკეს (ტაბიკე უღლის სახელურაო, აღნიშნავს ხელხან-

საბა ორბელიანი). ნაპირა სატაბიკეების თვლებს შორის მანძილი ერთი ჩარქვი, ანუ ციდა იყო, რათა ხარის ან კამეჩის კისერი ჩატეულყო. ტაბიკებს „მაგარი“ ხეებისგან (თილ-ის, შვინლის, კოწახურის) თლიდნენ. ტაბიკებს ნაჯახით „თავი“, ძირში კი ჭედ უკეთებდებოდათ, თხის ბაღნის ან ღორის ჯავრისგან გრებდნენ თითის სისხსო აპურს. ტაბიკების გაწყოებით მთავრდებოდა უღლის დამზადება.

საქართველოს ბუნებრივ-სამეურნეო პირობებით უნდა აიხსნას ის ფაქტი, რომ ყოფაში დამოწმებულია სხვადასხვა დანიშნულების უღლები (საურბე, სამარხილე, სახენილე, ტყისა და ა. შ.). გამწვევი ძალის გამოყენების თვალსაზრისით, დასტურდება კამეჩის, ხარის, მოზურის, ცხენის და ა. შ. უღელი. მათ შორის ხარის უღელი მსუბუქი, მსატე და ვიწროა, მაშინ, როცა კამეჩის უღელი მძიმეა და განიერი. არის „სწორი“, ტოტბიანი, თათებიანი, მრგვალი, საქვედრიანი, მოკაული და ა. შ. უღლები.

ხალხური დაკვირვებით, ურძის უღელი ბრტყელია და ტვირთის ზიდვისას პირუტყვის ქედზე არ მოძრაობს, ვერაობას არ იწვევს. მკვნილი იარაღის უღლები ერთმანეთისაგან განსხვავებიან ამ იარაღში გამწვევი ძალის განლაგებით. მაგალითად, აღმოსავლეთ საქართველოში დიდ გუთამში 8-10 უღელ ხარკამენს უმაჯდნენ. გუთნუღელი სამი ტიპის უღელი იყო წარმოდგენილი: 1. ხაჯღოში, ანუ ბალიშიანი, რომელზედაც მესრე იჯდა; 2. წასაკრავი; 3. საყვრის უღელი, მძიმე და მხრედმწერილი, მსსზე არავინ ჯდებოდა.

გამოყენებოდა „მარტუელი“ ერთი ხარის შესამქელად. მარტუელი იფის ხისგან გამოთლილი, მოხრილი, მოღუნული უღებია, აქვს საქვედრი და მხრები. კარგი ხელოსანი დღემდე ორ უღელს აშალებდა; მისი ფასი 20-25 საუკუნის დასაწყისისათვის 8-დან 5 მანეთამდე იყო.

საინტერესოა საქართველოს ეთნოგრაფიულ ყოფაში დადასტურებული მოიგერთი წეს-ჩვეულება თუ ცერემონიალი, რომლებიც უღელთანა დაკავშირებული. მაგალითად, თუ მომკვდარი ადამიანი დიდხანს წვალობდა, უღელს მიუტანდნენ და თავთან დაუდებდნენ (ქსნის ზეობა), საწოლის ქვეშ მოათავსებდნენ ან კედელზე მიაყვებდნენ (სამეგრელო), ყელთან დაუდებდნენ (ფშავი), სახლის კართან გასდებდნენ (სვესურე-

და იღვწაობს არსებობს ლიონისებუ-
რად შოლადღამ „პიროვეს“ (საეცეს) მია-
შურებს. რომლებიც მნათ ნისლში იყვნენ
გახვედნი, შიგ ჩაახდენენ და ნელ-ნელა
აფრინდენ ცაში. განცვიფრებული ხუნა-
სონი შინ დაბრუნდა და უკვლადური თავის
უფროს ქალიშვილს უამბო. ისინი ისევ
წავიდნენ ტუეში და ისევ მიახრეს უცხო-
პლანეტელთა უცნაურ მტრინაე მამანებეს,
რომლებიც მალე მიეცარნენ თავლს.

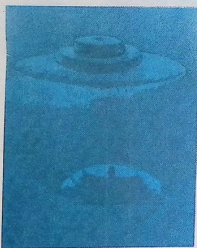
ბმონ სწენი

აპერიპალ მკვლევარია დასკნით, მტრია-
ნაე თეფუტეს სხვადასხვაგვარი ხუნი აქეთ:
დაწვარი ხუნისინა — აღრიცხულია 75
შენობევა.

- ააღებული გოგირდისა — 04.
- ეთრისა — 102.
- ვოკარდოვანი — 284.
- ხალსანის მძაფრი ხუნი — 616.
- ლაუე კერცისა — 721.
- დაწვარი ელექტროსადენისა — 844.
- გამვალე რკინისა — 879.

მთხარის სინახლმეხს

სამეცნიერებათა ერთი ნაწილი თვლის,
რომ არავითარი ბმონ არ არსებობს და

ბ. მონს ფოტო აპერიპალი მურანალო-
დან „სმონელიოს ახალი აბეპიბი“,
1957 წელნი.

უველადური ის, რასაც ბმონს უკავშირე-
ბენ, აბმონდებული ანოზალოური შოლდე-
ნებით აიხსნება. მაგრამ აქვე გამოქვეყნე-
ბული ფოტოსურათი სწორედ საპირისპი-
როს აბტყიებს — იგი შოვარეშეა ვადა-
ღებული, მთხარეს კი აბმონდერი არ გა-
აინაი ეს ფოტოსურათი ამერიკელმა ახ-
ტრინაეტმა მ. კოლინზმა გადაიღო 1969
წელს, რიცე ამერიკელები შოვარეშე ეშე-
ბოდნენ, არსებობს ამ არა სტეროს ურთი-
ეროპორტის მახახველი ფოტოსურათე-
ბის მთელი სერია. ამერიკელმა და აბაი-

ნელმა ექსპერტებმა დაამტკიცეს, რომ ეს
ფაბსიფიკაცია არ არის და ფოტოსურა-
თები რეალურ ფაქტს ასახვენ.

მშვიდობა შენს მონსვლს, ბმონ

1959 წლის 17 ოქტომბრის საღამოს, და-
ახლოებით 8 საათზე, ქალაქ ოსების თავზე
გაიჩნდა მანათობელი სფერო უკონდმარე
მიმავალი სხივებოფური. იგი ბერძნა ობ-
სკულმა შეინაწა. აი, ერთი მათგანის, მათორ
ვ. ლევიციოს ნააზობი:

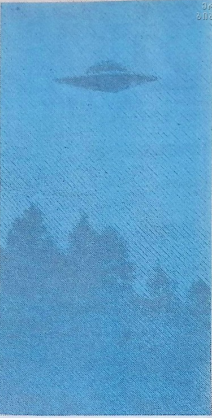
— წინასწარ ვატყვი — ლოკატორებს
ეს ობიექტი არ შეუნიწავი. ამიტომ მო-
გონობობი იმას, რაც საკუთარი თვალით
ვხიბლუ. ობიექტმა რამდენიმე კილომეტ-
რის სიმაღლეზე გადაიარა. იგი სიდიდით და-
ახლოებით ერთნახევარკერ სკვარისობა სავ-
სე შოვარეს და დედამიწის შედაპირის პა-
რალელურადაც და გარკვეული კუთხოიაც
გაიმოვალე ობს სხივთა კონას აშუქებდა.

შედეგეობის არეში ობიექტი დაახლოე-
ბით 5 წუთის განმავლობაში იმყოფებოდა
სამოქალაქო აეროდრომს რომ გაუწერდა
ბმონს იღნაე უფრო ქებოთ დეიშეა და მცე-
რბით შეხერდა კიდევ. უფეს „პროექე-
ტორები“ გამოირთო, სფეროს ერთ მხარეს
გრავალური მანათობელი კული გაუჩნდა
და ობიექტი დიდი სიჩქარით გაფრინდა აღ-
მოსავლეთის მიმართულებით. ყველაფერი
დან მანს, რომ იგი რადიოგაზონობიებისა-
ვის გამოვირადე იუო — ლოკატორები არ
რეაგირებდნენ. და კიდევ: ჰვეწა ალბატ-
მა კიდევებდა ხუთი წუთის შემდეგ ნახე-
ნობებს, რომ ბმონ ახლა მით თავს ზემოთ მი-
ფრინავდა. ვამოდიხ, რომ 800 კმ მაშინდელი
ობიექტმა საათში 7000 კმ-ის სიჩქარით გა-
იარა!

**აკადემიკოსის და ნათელმეზინდამლის
თავალსარსირი**

მედლიმინის მექნიებებთა აკადემიის
აკადემიკოსის, პროფესორ ვ. კანწანევიის
თვალსარსობი:

აღამიანისა და ნებისმიერი ცხოველის ორ-
განაწილ შეხახლოა აღუქვათ, როგორც ეი-
ლოვან-ნუკლეიური სიცოცხლის გარკვეუ-
ლი ფორმა. მაგრამ შეიძლება ვიფარადოთ,
რომ ცილოვან-ნუკლეიური სიცოცხლის
ფორმებს სხვა ირგანიშებები შეესაბემა.
მაშასადამე, ფანტასტაქური ლიტერატური-
დან ცნობილი მითი თუ სხვა სახის ბიო-
ლოგიურ არსებებთან შეხედობის ვარაუდი
ნრულოდაც არ არის წმინდა წყლის ფან-
ტაზია, შეხახლოა, სიცოცხლის სხვადასხვა

ბ. მონს ფოტო აპერიპალი მურანალო-
დან „სმონელიოს ახალი აბეპიბი“,
1957 წელნი.

ფორმების შეიქმნა ჩვენს პლანეტაზე წარ-
ხულში უკვე მომზადარა კიდევ!

ბუნებრივნი ნათელმეზიდელი ვანგა
(ნაქვევები ინტერეფუდანი):

- უნდა მოველოდეთ თუ არა შეხვედ-
რას სხვა სამყაროს წარმომადგენლებთან?
- ღიას.
- საიდან მოედენ ისინი?
- პლანეტედან, რომელსაც მით ენაზე
ივადდებო? გვოლები, ეს დედამიწიდან მე-
ნათე პლანეტაა (სხვა განმარტებას ვანგა
არ იძლევა).
- აღამიანები შესაძლებენ მათთან კონ-
ტაქტის დამყარებას?
- ვერი, თავად ისინი დაამყარებენ ჩვენ-
თან კონტაქტს.
- თუ სხეობობს სამყაროში ჩვენთვის
უცნობი დიდი ცივილიზაციები?
- ღიას.

თბილისი
წ. ვუხუბაძე

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის განცხადება

მედიუმის ბავშვები

როსპარი კომპარი რომელიც თქვენთვის შექმნა მოძღვრული ბავშვისა და მედიუმის ზღაპარი. ლექსებზედელი მწერალი ქალი. იგი არის მოთხრობებისა და ნოველების ჩამდენი. ბე კოხლელის ავტორი. ქალბატონმა როსპარმა ბავშვებს სავსებოდ უძღვნა მოთხრობები და ზღაპრები: „მურხავე ვიკი“, „ახალი მშვიდი დამე“, „ნაინების ომი“, „ისინი წავიდნენ“, „ბავშვი მეუს ობახში“ და სხვ.

როსპარი სიყვარი დიდი და ლექსებზედელი 1932 წლის 30 დეკემბერს. ვერ წავლობდა ლექსებზედელი, შემდეგ — პაროზი, დამთავრა სორბონის უნივერსიტეტი. 1933 წელს მარო ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორის ხარისხი. მან ორჯერ აივანურა საქართველოში. შეიყვარა ქართული კულტურა და ქართველი ხალხი, დაუმეგობრდა ქართველ მწერლებს.

როსპარი სიყვარში ფრანგულ ენაზე თარგმნა ანდა პალანდების, მურხანდ ლაშაინის, პრიგოლ ბაბუნიძის, სიმონ ჩიქოვანიძისა და ოთარ ბიძაძის ლექსები. ხშირად აქვეყნებს საბჭოთა ჟურნალ ლიტერატურისა და ხელოვნების საკითხებზე ვერანდებში „ნუნად ვერა“. „ებრტყერ ფრანსეზ და ზენ მიზნ“ და სხვ. კოხლელის ლექსების ეკრანის ქვეყნად.

შაბატარი
ონსხა სამსონიად

შედეგები

პატარა, მწვენი სხეული, დიდრონი თვალები, მომკაძოდებელი, ყვირის ხმა — ასეთად გაგვცნობათ ჩემი ზღაპრის გმირი — ბავაყი. ასევე მოგზიბობათ ამ მწვენიერი ცხოველის სახელიც — ენამქვერი ველაო. სახელი შეიცავს მინიშნებას: რადგან იგი წმინდანს ჰქვია ველაოს ყი. უნდა გამოვიტყუდეთ, ბავაყის ბარძაყებზე. სწორედ ამიტომ პატარაობიდან მშობლებმა ჩავაგონეს. აღმთიანებისგან რაც შეიძლება შორს დაიჭირეთ თავიო.

უკეთესია, — დარწმუნეს მათ ევლაო, — მეგლები, უსწრაფლები ან შხამიანი ყვირელები დაიხსლოვით, მათთან მანში მიანიშ შეიძლება მისვლა, როცა მამლანი არიან. აღმთიანი ყი ყოველთვის საშინო არიან, შხამიანი ყი, როცა სტომოქსასენი, უპირაბეცად, მიწველების ტიპოლომორე სიამოვნებას უნდა ეძლეოდნენო. გახსოვდენ უსამოვნებანი, რაც მათ ჩვენს უფაო ღმერთს მიყვენოსო. მოიგონე აღმთიანის პირველი შეკოდება, ბაბოლონის გოდოლი, სოდომი და გომორი, ოქროს ხბო, ქრისტი წყარცმა, ინდიელების ზოცვა-ყვლება ამერიკაში, პიტერული გერმანიის საეონცენტრაციო ბანაკები, ხიროსიმა, პომეინი, ჩერნობილი და ფრანგთავან გემი „შეოდებერა მეომრის“ ჩაიბრედა... ეს მხოლოდ ჩემნი ახირებული მოგონების ორომტრიალის ნაჩვენებია. მაგრამ დასაფიქრებელად მცდე კმარაო.

ევლაოს მშობლები — ეს მკვერამტყველი წყვილი — საკმაოდ განათლებულნი და მკოდები ოყენი. პატარა ბავაყმა მათგან კარგი აღზრდა მიიღო. მე დიდი ხანია ვამტკიცებ, რომ შემქმნელით თვითათი ნაგრაში პირველი აღმრტლებელი არიან. მათი მოვალეობაა, მაკრია საფუძველი შეუქმნან მის მომავალ გონებრივ და ზეგობრივ სრულქმნილებას. ამით იმის თქმა მიზანა, რომ მშობლებმა თვითან შეიღს ოყარი პირადი მაგალითით არსებითი ზნეობრივი კანონები უნდა გააცნონ, რომ ბავაყებმა, მტკიცე დასაყრდენით გამხნიველებმა, ალლო უფლოს ცხოვერებას და ასაო თვისებებიც შეიძინოს. რაღა გასაყვირა, თუ ასეთი არჩევულებრივი აღზრდით განაზიერებულ ევლაოს თავისი ნიჭის თავყანისმცემელთა ტაშის გრიალი გულს გაუთამაყებდა. მის ნიჭიერებასა და გავაგებობას კი ტბორის ბავაყები ერთხმად ხოტბას და გავაგებობას კი ტბორის ბავაყები ერთხმად ხოტბას ასხაადნენ. ჩვენს ახალგაზრდა გმირ ქალიშვილს, ეს მნიშვნელოვანი დეტალი კი უსათუოდ ხაზგასმით უნდა აღ-

ვნიშნო, თავის მოწოდებლ სიმღერა ჰქონდა მიჩნეული. მისი არტისტული მოღვეწობის ადამსვლას მშობლებიც არანაკლები შეზნაროდნენ (შვილს მასწავლებლად სახელ-მოხვეწილი მომღვეწარი ბავაყები აუყვანეს). განახლებას ევლაო ისეთი მგზნებარებით დაეწყო, რომ მის მონღომებას უყოყმანოდ შეიძლია ვუწოდო „უდიდესი“! რადგან კარგად იცო ამ ზესდარბაგი სახელის ფესი. საყვარელი დარწმუნებელი ბრანდობდით, ზუტად ავა — უდიდესი მგზნებარებით. ბავშვის თანდაყოლილ კეთილ ბუნებასთან შერწყმულ სავსებო განახლებას, პატარა ევლაო უდიდესი მგზნებარებით რომ დაეწყო. მოკვე ტბორის მცხოვერებათა მუდმივი მოთხოვნები მომღვეწარი ქალიშვილისადმი, სოლო კონცერტები გაემართა მათთვის ყოველ საღამოს და, განსაყვრებით კი მთავარის შექმნე. ამგვარად, ევლაომ დიდ დამისაზურა მეტსახელი თუ ტრეტული ღამის დაეფიქსა. ერთ დღეს გამველმა საღამანდრამ ბავაყების ტრების უყარდღმა მიიქცია იმას, რომ ღამის დედოფალი ღირსეულ მეუღლად მას გაუწვედა პატარა მეფე-მეხს — ქერათმინი ბიჭუნას. რომელიც მეფობდა აღმთიანებს ერთი ქალაქის ცენტრში. აღნიშნული ქალაქი 15 კოლომეტრით იყო დამორტებული ევლაოს მშობლიური ტბორიდან „ლა ვაზ“ და, თქვენ წამოიღებენო, ამ უქანსაქვლებმა, თავი გუთნოვნებისთვის რომ ჰქონდა გადადებული და გათხოვებას არასოდეს აპირებდა, იგრანო, თუ როგორ მოეცა მისთვის საქმროსთან შეგვირისი დადომველი სურვილი.

ცხად იყო, იგი არამც და არამც არ დათანხმებოდა ამ ქორწინებაზე, მეფე-მეხსის ნახვა ასე რომ არ მოსწყვეტებოდა. ევლაოს სიამოვნება მოზგვარა მათი მომღვეწი ერთობლივი ცხოვერების წარმოდგენა. ამგვარი გამოცდილება მას უეჭველდ მთავაგონებდა აღმდენიმე ახალ, შეუდარებელ მოღვეწაცის ყვირის ხელოვნებაში. ევლაომ ქალაქში წასასვლელად „გამველი მანქანების“ გაჩერება დაიწყო. ამ დროს პატრონისგან გამოქცეული ერთი ტაქსა ძალი — ფრანსუა დე ლორენი, „ლა ვაზის“ მიდამოებში აფარებდა თავს და ამ თარვის ქარაფეტრულ გადაწყვეტლებას უნდა ნაზობდა ფრანსუა დე ლორენმა გადაწყვეტი. დაბორუნებდა თავისისაგან. ტაქსა დარწმუნებული იყო, რომ მას გულში ჩაიკრებდნენ, მისი დაბრუნება პატრონს ენითვამოფ-

ქმელ მკაყოფილებას მიანიჭებდა ის პატიოსანი ცხოველი, მიუხედავად თავისი ჭედმადობისა, დთანხმად ევლალის ავტომობილბაზე, ამ უკანასკნელმა კი ფრანსუას ყურებს შორის მოიკალათა და თეთრი სპილოს თავზე წამოსკეპებული ახალგაზრდა კარნაკივით ხარზებით დატოვა მამამაბული სახლი და ტბორი.

ტაქსის პატარა, სუსტი თათები ჰქონდა, ხშირად უხილოდ შერეობა. ამის გამო მოგზაურობა ხანგრძლივი გამოდგა, თუმცა ევლალი მაინც ბედნიერად გრძობდა თავს. მის ადაფროთავანება ყველაფერი, რასაც გარშემო ხედდა, ხმამაღლა ყიყინის გუნებაზე აყენებდა, ტბორის შემდეგ ვრცელი მინდვრები იყო ვასავლელი. ფრანსუა დე ლორენე წინდახედული გამოდგა. სავალად ხორბლის ორ ნაკეთს შუა ბილიკი არჩია, რადგან იმ ადგილებს შორის მშვენიერი მოგზაურობა გამოუყვიათ. ალაგ-ალაგ ღიღილოებითა და იყყიყობით შემეკული ცოცხალი კედლებით აღტაცებულმა პატარა ბაყაყმა სა-

ხელდახელი ოდა უძღვნა სამყაროს მშვენიერებას. გზის პირას, ანჯარა წყაროსთან ფრანსუა შეჩერდა. მან წყალი დალია, ევლალისკ მიაღებინა სახელდახელი თაზინა; პატარა ბაყაყმა კი წარმოიდგინა ბავშვი ბაყაყების ბროლივით გამჭვირვალე გუნდი, სოლისტი ქალი... მის წარმოსახვაში გუნდი გახასპიერება და წყლის, მომღერალი ქალი კი სველი საარსებო გარემოს გენისა. აჰ, როგორ იყო მრავალფეროანი იმ თხუმეტელოვანებაზე გახაზე, „ლა ვანსა“ და პატარა მეფე-მზის ქალს რამე მოზირებს. ნამდვილად არ შეწყვეტს უნარი აღწერილ ევლალის მკაყოფილი წამოძახებით, ვერც ყველა იმ მუსიკალურ ნაწარმებს ჩამოვდებით, რომელიც შეეძინა მან ამ მარდასასოჯავი დაღვების განმავლობაში მათიქარა. ასეთი სიის შედგენა დიდ დროს წამარბმედა, რადგან, ვფიქრობ, უკვე დროა, ვისაუბროთ იმ ოქროსმითინი პატარა მეფე-მზის შესახებაც.

ჭერ ერთი, მას აბტუნ დე სენტ-ეგზობერის „პატარა უფლისწულთან“ არაფერი არ აქვს საერთო, არც მწყანე ცერბიან ტისტუსს ჰაკას, მორის დროუნმა რომ გამოითხოს. არც პატარა ლორი ფინტელერუს და არც სხვებს. მართალია, ისიც მეფეა და სახელადაც ტეოდორი ჰქვია, მაგრამ მას არაფერი აკავშირებს მეფე ტეოდორი კრისტიანთან. რამდენი შესახებაც ვაძლერი თავისი რომანის „კანდიდის“ ერთ-ერთ ბოლო მთავრობისგვისობის. მეფე-მზე ვანსაბრებული პერსონაჟია. ეს არის პატარა ქერამითინი ბიჭი, რომელსაც კარგა ხანია, მთელი ძალაფლება უკარია ამ ქალაქში და, ცხადია, მასზე ბატონობს კიდევ. მისი სამეფო კარი მთლიანად ფარისევლებსაგან შედგება მაგრამ მეფე-მზე ჰარმაგი, მშვენიერი და უკვირია, იგი სულ იოლად სასის მათემატიკურ ამოცანებს და ზეპირად იცის ლაფუნტრის ათი იგავ-არატი. (თუ რომელსა, თქვენვე გამოცინით). მაგრამ ერთი უცნაური ზნე სჭირს — სულ ეკაყოფილია. მუდამ ტულ გუნებაზე ნაჩინდება. პატარა მეფის უფუნებობა მისი მინისტრების ძირითადი თავსატეხია. ისინი მთელის გულმოდგინებით ეძებენ გამოსავალს — იქნება, სასიამოვნო სატიხაქმა დაამწყდოს ჩვენი პატარა ჰერეული ბიჭი? ჰოდა, მორათვის წიგნები: „პირის შემოვლით“, „ტელემაქის თავდასავალი“, „ანდერსონის მოთხრობები“, (ანდერსონის ზღაპრებში არ მეგეშალით). ფსალმუნები „ლანსკოლიტი და ტბის ქალბატონი“. არც აქნად გამოვიდა რიგე: ტეოდორმა წილი ყველა ეს სასარგებლო წიგნი. მერე წავიდა თავისი სასახლის სხვებზე და ეს ყველაფერი მის ერთ კუთხეში მიაწყო. იფიქრეს, ჩვენს პატარა მეფეს იქნებ პატივმოყვარეობა აწუხებოს, და, რა თანამდებობა არ შესთავაზეს — ეს „მბრუნავი გლობის“ მმართველობაო, ეს საერთაშორისო პროგრამების წამყვანობაო, „ტურ და ფრანსის“ გამარჯვებულის წოდებაო, მსოფლიო ბანკის თავჯდომარეობაო, სულის მძივიტელი ბრის სათავაზრებელი მოძღვრის მისიაო, ბოლოს მოახსენეს: თუ მოინსურებთ, ფეხბურთის ეროვნული გუნდის მეთაურე კი შეგიძლიათ გახდეთო. მაგრამ ვერაფერს გახდენ, — არა არა და არაო, — გაპყვირდა პატარა მეფე ტეოდორი. უარის ამბობდა წენიანის უამაზეც; გაიჭახუნებდა სამეფო სასადილო ოთახის კარს, ავიდოდა თავის ოთახში და იქ ჩაკეტებოდა, მინისტრები კი თავებს ავიწვდენენ, წვერზე ხელს ისეაბდენენ და ერთმანეთს საიდუმლოდ ეთათბიერებდნენ.

ამსობაში ფრანსუა დე ლორენე და ევლალი, გრძელი გზის მტვერში ამოჯანგლულები, შეუმჩნევლად შემოვიდნენ კიდევ ქალაქში. მეორე საღამოს ევლალი უკვე მეფის ოთახში დასიერობდა. ფრანსუა დე ლო-

რენა იგი სასახლეში მიიყვანა. მას კი სრულებითაც არ გასჭირვებია პატარა ბიჭის საცხოვრებლის მოძებნა. იმ დღეს მეფე-მეფე მეტად უკანებოდ იყო: მან უარი განაცხადა მინისტრთა შეიღების დაწინაურებაზე, თანაც ყველა მინისტრი გაათხოხილა. ამერიკიდან, ყოველდღიურად კი არა კვირაში მხოლოდ სამჯერ მივიღებთო, ეს გადაწყვეტილება ისე ცხელ გულზე მიიღო, რომ, საუბეროდ, სკოლის არდადეგების დაწყების თარიღის განსაზღვრაც კი დააიწყადა, და რა მოხდება, თუ შესაბამის გადაწყვეტილების მიღების ის საერთოდ აღარ მოსურვებს. მაშინ მის სამეფოში იმდენი და მათი პედაგოგებიც წლის დასაწყისიდან ბოლომდე განუწყვეტილოდ სკოლაში ივლიან...

აბა, ყური მიუგდეო... გესმით, როგორი ბუზღუნით აღის იგი თავისი ოთახისაკენ ამავალ კიბეზე? ოთახში კი ამ დროს ბაყაყიანებისა და სიამოვნებისაგან ამტუნებული ევკალია. მან აქ იმდენი სასწაული აღმოაჩინა: ხავერდგადაკრული სივარდლები, აბრეშუმით დაფარული

ცხოვრება საამურო და, როცა არ არის საამურო, მისი უნდა ვიღებოთ, რადგან სიმღერა აღამაზებს ცხოვრებას". — მე არ ვფიქრობ, — შესაბარისი ჩემი პასუხის პატარა ბიჭი, — მე ვეფიქრებ და ვსწავლობ ტან-ვაჩოკს. მიმიკას, სინგატოკას, სტრატეგისა და ტაქტიკას, კლდე — ისტორიას და პოლიტიკას".

"იყი" — ევკალის ოცნეს ეს იცა? — დაბოლოებიანი სიტყვები, ბოლოს კი აცხადებს: "ვეფიქრე წმინდა დომინიკის მადლს, რომელმაც გრეტოკოსები განდევნა იუპორისტული სიძლიერა უნდა დაეწერო". აბიკოს, ბუკოს — აღტაცებით შესძახა პატარა ტეოდორმა. ბრეგორც ვატყობ, მაკლ სასაცილოდ აღორ გვეყვება ის ბებერი ჭაღორკები, ჩვენს ბრიტანულ თავდაპირველობას რომ ძრახავენ".

ასე და ამრიგად, ბაყაყი და მეფე დამეგობრდნენ. იმ საღამოს მათი შეგობობის დაბადება მდიდრული პიკნიკით იხეიბეს. პატარა ბიჭს თავისი საწერი მედიის უფროსი შენახული ჰქონდა ხელი, გალტები და მოკოლა

ქედლები, თერთის შესანიშნავი ფარდები, ბროლის ქალი, მეფის სასკოლო წიგნებით სავსე კარადა, ასაწყობი სითამაშოები, გამოძიებული მანქანა, ფერწერული ტილოები და სარკე, რომელშიც იგი იკვირებდა სწორედ მაშინ, როცა პატარა მეფე კარს აღებს. ევკალი ხვდება, რომ სარკეში სწორედ მისი გამოსახულებაა და იწყებს სარკის წინ ბტუნვას, მოხიბლულია ივკალის ნატიფი მიხვრა-მოხვებით. ეხადია, იმას აღარ დევაზუსტებთ, ნახტომსა და ნახტომს შუა რა მომხიბლავად ყიყინება...

პატარა მეფე კი კარს ხურავს და ბაყაყისაგან მიდის: „შენ აქ რას აკეთებ? — ეკითხება ამ უჩვეულო სტუმრობით: ცნობისმოყვარობაგაღვიძებული, „მე კერთობი“ — ეუბნება ევკალი, ხტუნვას თავს ანებებს და ბიჭს კითხვას უბრუნებს: „შენ ხარ პატარა მეფე-მეფე? მე შენს გასაცნობად შორიდან მოვედი. იცი სიმღერა? მობი, ერთად ვიმღეროთ!“ — ჩემთვის არასოდეს უსწავლებიათ სიმღერა? — პასუხობს მეფე ტეოდორი და დივანზე უშვება. ბაყაყი, ჰოა, და მეფეც მუხლებზე შეახტა. „აჰ, მაგრამ, აბა რას აკეთებ, თუკი არ მღერის? — ეკითხება გაოცებული ევკალი. — უნდა ვიმღეროთ, როცა

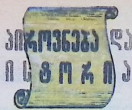
დი მან ეს განი გულზედა გაუკო ევკალის. ამ დროს მეფე-მეფე ლაბარაკი მანკრით თავის პრემიერ-მინისტრს ბძაფდა: „მეფეო, დიდ პასუხისმგებლობას უნდა გრწმობდე, თქვენ ხომ დიდი წინაპრების სახელოვანი მემკვიდრე ბრძანდებით. ამ დიდი გმირების ხულები სასახლის ყველა ეკლიდან შემოგყურებენ“. ბაყაყს და მეფეს სიცილი წასკდა. შემდგმ ევკალიმ ტეოდორის ასწავლა, თუ როგორ უნდა მოხუხებოდას ლამაზად ყიყინი.

მეორე დღით, თავისდა მოულოდნელად, მინისტრებმა იხილეს კეთილგანწყობილი და ღირსით გაბრწყინებული პატარა მეფე. „ნამდვილი პატარა მეფა“ — განაცხადა ევკალტურის მინისტრმა, ყოფილმა პოეტმა, რომელმაც კარიერა შეიქმნა. აღმინასტრაციული საქმეები კი ყველადათვის სისურველად წაიშარა, მოულოდნელად ტეოდორი დაინტერესდა ყველა პირობებით და მოხელეები თავისი ადლიაში გონიერებით, ლოკატური მსჯელობით, ფართო და ღრმა აზროვნებით უცებ მოაჭალოვა.

„ამ ერთი ღამის გამამალობაში რა საგრძნობლად დაბრძენებულა ჩვენი მეფეო“. — წარჩურჩულა სულიერმა

კავშირის უწყისების

ცნობიერების

ჩერ კიდევ საუკუნის წინათ მიე-
ლი განათლებული მსოფლიო ფეი-
რობდა, რომ საბერძნეთის ისტორია
იწყება ძველი წელთაღრიცხვის 776
წლიდან. ე. ი. დროიდან, როცა ჩა-
ტარდა პირველი ოლიმპიადი. ყვე-
ლაფერი, რაც კი თქმულა და დაწე-
რილა უფრო აღრიცხულ საბერძ-
ნეთში, ზღაპარად ან ლეგენდად იყო
მიჩნეული. მაგრამ აი, ე. მექლენ-
ბურგში 1822 წელს დაიბადა კაცი,
რომელმაც თავისი გაუნელებელი
ინტელუაზობით გაბედდა, შეწინააღ-
მნებველობა თანამედროვეთა შორის
დამკვიდრებულ შეხედულებებს. ამ-
ბობაზე, რომ ჰომეროსის დიდებულ
პოემათა გაცნობისთანავე მან წამო-
იძახა: „მე გაეთხირე ტროას!“ და კი-
დეც მოახდინა სასწაული თავისი
მეზანსწარაფულობითა და თვითდა-
ჭერებულაობით.

ასე გახდა ჰაინრიხ შლიმანი
თვითნასწავლი მეცნიერი. მაგრამ
ვიდრე მეცნიერულ კვლევაში კონკ-
რეტულ წარმატებებს მიაღწევდა,
მან ეპიკოსა დაიწყო. შლიმანმა
გაქრობილი მოიარა მთელი რუსეთი,
შეისწავლა ოცი უცხო ენა, მათ შო-

რის რუსული, ინგლისური, ფრან-
გული, იტალიური, არაბული, თურ-
ქული, და უკვე 20 მილიონის
წვლილი გაემგზავრა ტროაში.
მაგრამ არსებობდა კი ოდესმე
ტროა? მეცნიერთა საერთო აზრით.
იგი არსებობდა მხოლოდ ჰომერო-
სის მიხედვით. ტროას აღმოჩენის
იღიეთ შეპყრობილმა შლიმანმა
ბევრი იმოგზაურა მიერთებულ
თურქულ სოფლებში, ვიდრე მიაღ-
წევდა გორაკს, რომელსაც თურქე-
ბი სისაროუსს (სასახლე) ეძახდნენ.
როგორც იქნა, მიიღო თურქთაგან
ნებაზიდა, გაეთხარა ეს გორაკი. და-
იწყო კაობები. და, როცა განა-
თხარმა მიაღწია დასახლების ხუთე-
ათი მეტრის სიღრმეს, დაღუბდა
შლიმანის ყველა გამჭირდელი: გა-
მონდა სამი მეტრის სისქის კედ-
ლები.

ასე ვაისარჯვა რწმენამ. იზვიმა
ენტელზაზმა: კაცისამ, ერთ დროს
მათხოვრბაიაჲ რომ ირჩენდა
თურმე თავს, ვაჭრობით მონაგებე
მთლი თავისი უზარმაზარი ქონება
რომ მოახმარა ანტიკური ქალაქე-
ბის — ტროას, ტირინთოს, მიკენე-

სა და ოქრონის — საიდუმლო-
ებათა ამოსნას. ამ გამოკვლევათა
შედეგები მან აღწერა თავის
ბიწყინაველ მეცნიერულ ნაშრო-
მებში: „იოთაჲ“. „მიკენი“ და
„ტროა“.

შლიმანს თანამედროვენი თურმე
შეშლილს ეძახდნენ. მაგრამ ეს იყო
ლტერიანი ინტელუკითი დაკლდე-
ბული და, რაც მთავარია. უმადლე-
სი ზნეობის ადამიანის „შეშლილო-
ბა“. შლიმანმა აჯობა ურწმუნეთა
დაციენისა. ბართ, წერაქვითა და
თვითნაბადი მეცნიერული აღლთით
აღტურტილმა ამ საოცარმა ადამიან-
მა კაცობრიობის აღმოჩენა ისტო-
რიის დაკარგული ფურტლები. მან
დაამტკიცა, რომ მსოფლიო კივი-
ლიზაციის აყვანდ მიჩნეული ანტი-
კური საბერძნეთის ისტორია იწყება
არა ძველი წელთაღრიცხვის 776
წლიდან, არამედ ძველი წელთაღ-
რიცხვის 1180 წლიდან. იმ დროა-
დან, როცა მოხდა ტროას ომი. დღეს
კი უკვე ცნობილია, რომ ეს ისტო-
რია უფრო შორი წლებიდანაც მო-
ითვლება, რაც შემდგომი პერიოდის
არქეოლოგიურმა აღმოჩენებმა და-
ადასტურეს.

მამამ, რომელმაც სარწმუნოება მრავალჯნის შეიცვალა და
განსაკუთრებულ უნაირ ჰქონდა ყოველგვარი მეტა-
ფორფორული ფენომენის შეცნობისა, — უშეკველია, მას
უფლის ანგლოზი იქნა.

გავეყობილებსა და მინსტრებთან შეხვედრის შემდეგ,
ტეოდორი გაიქცა ბაყაყთან. რომელმაც განაგრძო სიმ-
ლოზაში მისი მეცადინეობა. ისინი ერთად გამოვიდნენ
გართი და ევლომ ბატარა მუფის ყურადღება მიჰქცია
სამყაროს მშენებლობას. ბაგშვის თვალბემა, ხელბემა,
ყურბემა შეფერძნეს ფერბემა, ფორმები და ბეგრები. ასე
გაბრადაქმნა მეფე-მეფე იმ ადამიანად, სინამდვილეში რომ
იყო. მისი ნიჭი მშლიანად გაიფურჩქნა. მადლიერებისა
და სიყვარულის ნიშნად ტეოდორმა ევლომს მინაიქა
ტიტული და პრივილეგიები სამეფოს პირველი საიდუმ-
ლო მრჩეველისა, ხოლო ფრანსუა დე ლორენი კი კან-
ტამული დიდი ჭერი დააიჭროვავა. სწორად კაიეტას“
სამსახურის წყალობით ევლომ ყოველ კვირას დადიოდა
„ლა ვაზში“, რადგან არ უარყოფდა თავის წარმოშობას.
რაც შეეხება კეთილისმყოფლის მშობლებს, ტეოდორმა
პატი ერვენელი დიდების პრეტანაიონში მიუჩინა მშვე-

ნიერი ბინა (პრუტანიონი — შენობა ათენში, სადაც
ცხოვრობდნენ პრუტანისები — ათენის ხუთთასი სამბო-
წევრები. აქ მათ შენობულად ჰყავდნენ მომხილავი სიტუ-
ცი წყვილი — სოკრატე და ქსანტიპე — სიანწილით გან-
თქმული მისი ცოლი).

მე ისიც ვიცი, რაც მოკვიანებით გადახდათ თავს
ჩემს პერსონაჲებს, მაგრამ ამაზე სიტყვის აღარ გაეგარ-
ხებლავ, რადგან სჯობას, აწმყოთი დავტკებთ. ევლომ
მანბანხმეულის ასაკს მიიღწია და მწიდალ მიიციკლა
ყველას სიყვარულით გარემოცული. ამ ქვეყნიდან წასე-
ლამდე მან მრავალი მომღერალი ბაყაყი აღზარდა. მეფე
ტეოდორი კი მშვენიერი, გამჭვირავი და ჰკვიანი ჰაბუტი
შეიქნა. მან ცოლად შეირთო პრინცესა მარია-ბონი. პა-
ლების მეუღლის და ღვთაფელ აკაციას ქალიშვილი. აღბა-
არც თქვენს გჯერათ, რომ თავიანთ პირველ გოგონას მთ-
დააბრტყეს ეს მშვენიერი სახელი — ევლომი. მამამ თავი-
სიის ქალიშვილი დაბადებდნენვე ტახტისმტედ გამოა-
ხალა.

ვატარა ბიჭი კვირია

პალეოინ მამუკლაშვილი

მცხეთაში არაქოლოვაზა იკოვნეს ბიჭის სახარე.
ბიხს ფახოტობილი ცხანის თოჯინა კოონდა ჩაბანაშული.

აჩუ, აჩუ, ცხენო,
უნდა გაგაჭენო,
ბებრისციხე დილია,
მთის ფერდობზე ჰკილია,
იმ ციხეში კვირიას
თავი გაუწირია:
ებრძოლება დევებსა
და თუ მოახელებსა,
ისრები აქვს მშვილდისა,
არმაზული შვინდისა,
პერანი ჰყავს ჯოხისა,
ჯაგრციხილიანთ ჯოგისა.
გადაუჭერს სახრეს და
ლურჯას ხელად გახედნავს.
— გასწი! გასწი, ცხენო!
უნდა გაგაჭენო!
ერთი ციცქნა კვირია
დედისერთა შვილია,
მამა გულში იხუტებს,
ბებოს მკერდში იბულებს.

გაუთალეს ცხენი და
მოაქროლებს ზევიდან.
რამში ხელში უჭირავს,
ეძახიან ქუჩიდან:
— გააჩერე, კვირია,
შენი კვიცი ქვირია.
მტერი გვიშურს გორიდან,
მოვარდნილი შორიდან,
შემოერთცა ციხეს და
თუკი სადმე გვიხელთა,
არ დაგვინდობს, იცოდე,
მტერისაც უნდა იცნობდე!
კოშკზე აპერა კვირია,
საიდანღაც ყვირიან:
— ჩამო, ბიჭო პატარავ,
რად არ გესმის, რად არა,
კოშკზე საფრთხე დილია,
მტერი შეტად ფლილია!
მუშტი შეჰკრა პატარამ,
რისხვა თან დაატანა:

— ვერ წამიხელთ ვერავინ,
აქ მოგვარეთ ბელადი!
უცბე სტყორცნეს ისარი,
გატყდა გულის ფიცარი,
დაიჩოქა პატარამ,
სისხლი ბევრი დღეგარა,
დღეს უხმო საშველად,
ნეტაე მამა აჩვენა!
მოენატრა ბებია —
ბებოს თეთრი თმები აქვს,
აქვე, ახლოს, ბიძები
სიანლებივით ქრებიან
და მათ ნაცლად სიშვე
თვალზე აჰფარებიან.
სისხლი მოსდის კვირიას,
მის გარშემო ტირიან.
ჩურჩულევენ ვერხვები:
„ცხენს მოსტეხეს ფეხები“...
— ჩემო პატარა ცხენო,
ველარ გაგაჭენო!..

მხატვარი ელუარდ ამბოკაძე

თემატალაჩენის დი სნაიდერი პოზარლთათვის

შენც ის ხბარ, ვინც ხბარ

რას უფრო წლები გემატება, მით უფრო ივება, რომ ახელა პრბლემს არ გახლავთ ახელი ვადასაწყვეტი. ზოგჯერი კი საერთოდ ვადასაწყვეტი. „შეცვალე საქეთარი თავი“ — სუბარქნიხისათვის მიცემული დავალებისათვის ედერს. და მაინც, მე შევცვალე ჩემი თავი და არ ვფიქრობ, გამოჩნდეს ვერც ახელა შეხედვები, ვინც კი ძალიან მოინდობებს. იღონებ ნახევრად დაქვარებს ახ შეიძლება: ეს ახელადურის ტინიანობა ტეხვა ცხოვრებაში. შენ ხელის ხიბრებულ უნდა გწამდეს, რომ შეიძლება უკეთესი, უფრო ძლიერი, უფრო უხიბრებელი გახლდეთ. თუ ეს არ გწამს, შენი საქმე ხელდახანა ვერც იქნება.

შესაძლოა, მაგარიხად დამჯერებელი არ ვარ. რას ახამ. ცვლადებისათვის, მართლაც, ეს საუკეთესო ვარიანტი არ ვახლავთ, რადგან არ არსებობს არავითარი ვარიანტი, რომ შენ მართლაც უკეთესობის ახელადი. მაგრამ ამას ასე ვუფრებ: თუ ჩაინთხის ცხოვრებაში მოკვდილი ახი ჩაი, და თუნდაც 50 პრცენტით შეცვლი სიტყვების, ეს უკვე პრაქტიკაა. შესაძლოა, ეს დღე მიწვევა ახამ, მაგრამ თუ არავინ შეცვლის არც ერთად, 100 პრცენტით იუჯავ დასწრებულნი. რომ შენ იხეივებ უხიბრებელი დასწრების, როგორც იუჯავ. ამასთან, თუ არ მოგწონს ეს ახელი სიტყვა, შენ კვლავ შეგნობა მიხედე. და ისევე მანამდე, ხანდა ახი მოხდება და იტყვი: ახლა კი, რას მიხივდა, მართლაც ამას მიხედვით. რომდესაც ახელად საკუთარ თავს და გავიხი, რომ უკეთესობისაგან შეშინალი შეცვლა, ჩემი ცხოვრება ხელს სხვა გზით წარმოიხარა, და თუკი ჩაინებულ ვნახავ, მხოლოდ იმას, რომ ძალიან დიდი დრო დავხარჩი, რაის სხვაზე ზომა ხედავლობა მოხდება, ისე მაგვრად, რომ უწინარებად საკუთარ თავზე მომხედინა შთახედავლობა.

მარტო შენ არა ხბარ ასეთი

აველაზე ხანაწილი ის იყო, რომ თავს ვუღალავ ვარსკობდი. განვმარტავდებოდი იოანეს, ფიარკარებ ვეღებ ალდე ცეხებლანს, „ილიქ ხებებეს“, „ილი პარსლან“ და ვიარანებოდი დიდი ხარისა წინ: ვითომ ხან გაიარებულ ვუკრავდი, ხან — დახარტებულ ინსტრუმენტებზე, ხან კალდე — ფორტეპიანოზე. ხანამოდ ვეწეფარა ჩამა, მინამო შეხსრულვებლეს და მიმდებლეს. დარწმუნებულ ვიყო, რომ ჩემს ვარდა ამას მთელ მთავრობა არავან აკეთებდა, მთლი თუკი ვიწმე აკეთებდა, ხანეთიში აგზნებდნენ. მაგარი მოკვანებით ხიქებისგან შეიძლება, რომ მათი მეზობელი, მეზობლის მეზობელი და მათი მეზობელიც აუკრავდნენ ვიტაკარს“. თითქმის ახელად მოზარდი, აღწერ თუ გვარს, ვაღას მარტობის, უწმეობის და დღეგრეხვადობის ხანაწილი ვეტირდებ. ამას კი უფრო ის უნდა ამბავებეს, რომ მართლაც მათ მთელ კლასში, მთელ ეკლესიაში, მთელ სახეობაში. ვეტირებ, რომ ვეღვლებან ვამოყოფდელი ხარ უხიბრებელი კლდე, ირავდელი ხელად დრებულთა და შენი არავის ცნობს. გუჯრ, კი, მათ ძალზე უპოვებულად გიგანობს, სიმათიფი და მხოლოდ რომ იღებება და ვინდა. რომ იმასავით ცხოვრობდე, პრბლემების ვაგებდე.

არავითვის ვამზარებია საკუთარი ვუღალავიკეთადი, რადგან მეზობელი, დასცენი ბენმეთი. ამის გამო ცხოვრების უწმეობის დრო განმარტოების განწველი ვხედავ.

დობი, იხეთი ჩაინე ვამეტირებინა, რომ ახელად მივედი, ვეღარებინე. ახეთი შეხატლებლად მომეცა: რაკ-კვეფი მოცვლილი დიდას მხოლოდ ერთი ჩამ მართლაც ვუყოფილავი „ხიბტემაში“. სხვებისაგან არაფერი გამოჩნდებულავი. ამასობა, სხვახედავ უღალავი თავსუფლებების დროით, ეს მართლაც ახამ, — აგი ფიარების პასუხისმგებლობისაგან თავსუფლებების დროა. მაგრამ მოზარდები მკაცრნი არიან იმთა იმთა ვინც მაივან გამოჩნდება, ვინც მათი ვაგებოდან ვამოჩნდება: მათ არ უწყნარ, ვინ არიან ისინი სინამდვილეში და მუდამ ვრძობენ საფრთხის იმითი მზარდს, ვინაც შეკუება არ ხდება. და რადგან მათ ვეტირ არ ვაძინალი იმის რწმენა, რაც საკუთარი განსაზღვრებით მოვლს, სხვახედავ დარას შეეძენები მოვლს, სხვახედავ დარას შეეძენები ცხოვრება რთული ხდება, რადგან ვეხედავ ვიღაცას, ვინც სხვებისგან გამოირჩევა, იმიტომ, რომ ჩვენი რთულბული ვართ, დამოუკიდებელი ვარსკობნი. მზარდი გეგანახანობის ეს სახეში პრბლემები ვახლავთ. მოზარდ-ჩინკოწონობისგან შეუცვლიათ, იხეთი არაკეთილმოყრებობისთან შეზავებულ პატარსებებს დაიმახფროს, რომ, რეველებითა, დახანე სპირტუელ ვადაქვნი.

(გაგრძელება მომდევნო ნომერში)
მათარქნებელი
ნანა მინახელი, მამი მტრნი

ჩოლონ პითარლუპა ტალანტი

პითარლუპა ტალანტი ერთდროულად არ ვითარდება. მრავალი ფაქტი ვეცდასტურებს, რომ განსაკუთრებულნი ნიჭი ხშირად ვახსოვრობივთ ვლანდება. მაგალითად, ავტორიელი კომპოზიტორი ვოლფგანგ ამადეუს მოცარტი (1756-1791 წწ) იოხი წლიდან უკრავდა კლავესინოზე, ექვსი წლიდან პირველი მუსიკალური ნაწარმოები შექმნა, თერთმეტი წლისაში კი პირველი ოპერა დაწერა; 7 წლისა თავის დედასთან, მართა ანასთან ერთად მოგზაურობდა ევროპის ქვეყნებში.

ნებსში, 18 წლისა კი უკვე კონცერტებისტერად მსახურობდა.

იტალიელი მეფიოლინი ვა კომპოზიტორი ნიკოლო პავანინი (1729-1840 წწ) თერთმეტი წლისა იყო, როცა ქალაქ გენუაში კონცერტის გამართა, თხუთმეტი წლისა კი კონცერტებით გამოვიდა ნრდელიოთ იტალიაში.

პოლონელმა კომპოზიტორმა და პიანისტმა ფრედერიკ ფრანცოუტე შოპენმა (1810-1849 წწ) პირველი ნაწარმოებები (ორი პოლონეზი) თ-

ერთმეტი წლისამ დაწერა.

რუსი კომპოზიტორა, პიანისტი და დირიჟორი სერგეი პროკოფიევი (1891-1958 წწ) 18 წლისა უკვე ოთხი ოპერის, სიმფონიისა, ორი სონატისა და საფორტეპიანო პიესების ავტორი იყო.

ახეთი, შავსუფობისა გამოამულავნეს განსაკუთრებულნი ნიჭი გერმანელმა მათემატიკოსმა კარლ გაუსმა (1777-1855 წწ), გერმანელმა კომპოზიტორმა, დირიჟორმა და ორგანისტმა ფილიპ მენდელსონ-ბარტოლდიმ (1808-1847 წწ), რუსმა კომ-

(დასასრული მთავარი)

მოზიტორმა პეტრე ჩაიკოვსკიმ (1840-1898 წწ).

მაგრამ გენიალური აღმანუნებში ტალანტის მოგვიანებით განვითარების შემთხვევაჲ მრავალია:

ინგლისელი ფიზიკოსი, მათემატიკოსი და ასტრონომი, კლასიკური ფიზიკის ფუძემდებელი, დიფერენციალური და ინტეგრალური აღრიცხვის ერთ-ერთი შემქმნელი ისააკ ნიუტონი (1642-1727 წწ) უნიკობის გამო სკოლიდან გამოიუყანეს.

გერმანელი ბუნებისმეტყველი, გეოგრაფი და მოგზაური აღიქვანდერ ზუმბოლდტი (1709-1859 წწ) ბავშვობაში გონებაჩლუნგდაც კი იყო მიჩნეული. ეგვობდნენ, ალბათ სწავლის გაგრძელებას ვერ შეძლებს.

შვედი ბუნებისმეტყველი და ექიმი კარლ ლინე (1707-1778 წწ), მამამისის ფიქრით, მართო წადების შეკეთების თუ შეძლებდა.

ფრანგმა მწერალმა-კომედიოგრაფმა მოლიერმა (1622-1679 წწ), ძაღვზე გვიან შეისწავლა წერა-კითხვა.

ფრანგი მიკრობიოლოგი და ქიმიკოსი ლუი პასტერი (1822-1895 წწ), რომელმაც მედიცინის დარგში ესოდენ ბევრი რამ შექმნა, სკოლაში ერთ-ერთი ყველაზე სუსტი მისწავლი იყო სწორედ ქიმიამში.

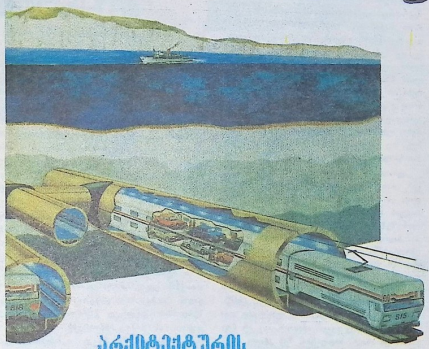
ინგლისელმა მწერალმა უოლტერ სკოტმა (1771-1832 წწ) 48 წლის ასაკში გამოქვეყნა თავისი პირველი რომანი "უვეტილი", რომელმაც მას ევროპულ ლიტერატურაში ისტორიული რომანის ფარის ფუძემდებლის სახელი მოუტანა.

რუსმა მწერალმა სერგეი აქსაკოვმა (1791-1859 წწ.) თავისი პირველი ნაწარმოები "ჩანაწერები ანკისით თევზაბაზე" 36 წლისამ გამოსცა.

გერმანელი ფიზიკოს-თეორეტიკოსი, ფარდობითობის თეორიის შემქმნელი ალბერტ აინშტაინი (1879-1955 წწ) მოჩინებულნი ბავშვი იყო და სწავლაც უძნელდებოდა.

ზოტა ამიკანაზვილი

მედიცინაში ლა-მანშის ფსეუზიზმე

არქიტექტურის ქიდეჲ პრთი სარსრაჲ

არქიტექტურული გიგანტებისა და გიგანტური მშენებლობებისადმი სწრაფვა ადამიანს უსსოგარი დროიდან ახასიათებდა. შენდებოდა ტაძრები და ხიდეები, შუქურები და ბიბლიოთეკები; აგებდნენ ზოგს სალოცავად, ზოგს თავდასაცავად, ზოგს — სიღამაზისათვის. ამგვარად შემორჩა კაქობრიობას მსოფლიოს რვა საოცრებიდან ზოგიერთი; ეგვიპტის პირამიდები, ხელუნებისა და არქიტექტურის უმშვენიერესი და განსაცვიფრებელი ქმნილებანი, დღესაც რომ ატყვევებენ მნახველს; მთელი ჩინეთის ტერიტორია გადაუსერავს „ჩინეთის დიდ კედელს“; უღამაზესი ქმნილებაა ტაჯ-მახლის მაგზოლეუმი, კოპჩია ვიფელი, დაკიდული ხიდი ბოსფორზე და სხვ. ისე, რომ ერთქათა, მათზე არანაკლებ განსაცვიფრებელია ჩვენი ვარძია.

ამ საოცრებებს სულ ძალე შეემა-

ტება კიდე ერთი — უნიკალური გვირბის ლა-მანშის ფსეუზიზმე, ანუ ლა-მანშის სრუტის ქვეშ.

ბუნებაში სისტემატურად მიმდინარე კატაკლიზმებმა, მიწისძვრებმა და დეამიწის ქერქის ჩამოყარებების პროცესში მომზადმა ცვლილებებმა ბრტყელის კუნძულები დაცვილეს კონტინენტს და მათ შორის გაიჭიმა ლა-მანშის სრუტე. მიმსვენის გაადვილება მიწის ამ ორ ნაწილს შორის ოღთავანე იქცა გვირბი შეპრობლ არქიტექტორებსა და მშენებლებს. იქმნებოდა უტოპიური სტელიის ათასგვარი პროექტი.

ვერ კიდე 1750 წელს ამიენის უნივერსიტეტმა გამოაცხადა კონკურსი სიფრანგეთსა და ინგლისს შორ-

ის გვირგვინს გაყვანის საუკეთესო პროექტზე. ინტენერ ლემარეს მიერ წარდგენილი პროექტი ყველაზე მეტად მოეწონა ლუდოვიკო XV-ს, მაგრამ ტექნიკურმა სიძნელეებმა მშენებლობა ადვილზე გაყვინა.

1802 წელს გვირგვინს პროექტი წარუდგინეს ნაპოლეონსაც. პროექტი ითვალისწინებდა ისეთი გვირგვინის გაყვანას, რომელშიც თავისუფლად იმოძრაებდნენ ეტლები.

1803 წელს იშვა ახალი ტიპის გვირგვინის გაყვანის იდეა: სრუტის ფსკერზე უნდა მოთავსებულიყო უზარმაზარი დიამეტრის მქონე თუჯის მილები, რომელშიც გადაადგილდებოდა ტრანსპორტი და ხალხი.

სტალილოდ, 1880 წელს გადაიდგა პირველი კონკრეტული ნაბიჯები დიდი ხნის ოცნების ხორცშესახველად საფრანგეთისა და ინგლისის მხრიდან დაიწყო გვირგვინების გაყვა-

ნა დაიწყო 1986 წლის დეკემბერში.

გვირგვინების მანქანები დაამზადა ამერიკელმა ფირმა „რობინსონმა“. მუშაობის დროს გვირგვინში ერთდროულად იმყოფება 11 ასეთი სახის მანქანა. ყოველი მანქანის სიგრძე 250 - 300 მეტრია, ხოლო წონა 5-25 ტონამდეა. ყოველ მანქანას საკუთარი საზელი აქვს: რობერტი, ბრაჯიოტა, კატრინი, ვირჯინია და ა. შ. თითოეულ მათგანს 40 კაცი ემსახურება. მანქანის „ებილები“ კარბილ-ცილფრამის შედგენილობისა, ამიტომ ნებისმიერი გრუნტის გათხრა მათთვის სიმძლევს არ წარმოადგენს. ერთი კვირის განმავლობაში მათ 300 მეტრი სიგრძის გვირგვინი გაყავთ. საბოლოო ანგარიშით, გვირგვინის სანგრები 52,5 კმ. უნდა შეადგინოს, აქედან 38 კილომეტრი წყალქვეშა იქნება.

ებით. ავარიის შემთხვევაში მგზავრებს თავისუფლად შეეძლებათ, ამ გადასასვლელებით გადავიდნენ სამაოსამასურეო გალერეაში, საიდანაც გზას ავტობუსებით გააგრძელებენ ნაპირისაკენ.

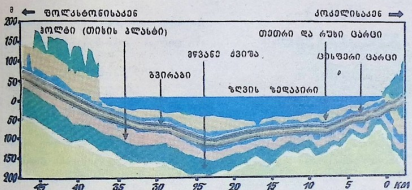
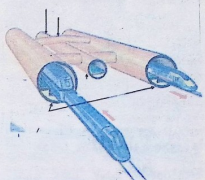
გვირგვინი მატარებლები იმოძრავენ 130 კმ/სთ სიჩქარით. წინასწარი მონაცემებით, გვირგვინის მშენებლობა უნდა დასრულდეს 1991 წლის ბოლოს, ხოლო მგზავრთა მომსახურებისათვის იგი 1993 წლის 15 ივლისს იქნება მზად.

გვირგვინი მოძრავი მატარებლით მგზავრობის ფასი ცაცილებით მეტი იქნება, ვიდრე ამჟამად მოძრავი ბორანზეა, რომელიც ლა-მანშს კვეთს. ავტომოციკარულთა საშუალება ექნებათ, თავიანთი ბეტომობილებიდან გამოუსვლელად იმოგზაურონ გვირგვინში, რადგან მოძრავ შემადგენლობაში გათვალისწინებულია ორსართულიანი ბაქნების ჩაბმა, რომლებზედაც თავისუფლად მოთავსდება ასობით ავტომობილი. დღის საათებში იმოძრაებენ სამგზავრო მატარებლები, ხოლო დღის საათები სატვირთო შემაღველებს დაეთმობათ.

გამოთვლილია, რომ ყოველდღიურად ამ უნიკალური გვირგვინით ისარგებლებს 30 მილიონი მგზავრი, გადაზიდული იქნება 15 მილიონამდე ტონა ტვირთი.

ალბათ, უახლოეს მომავალში ჩრდილოეთის ზღვა ვეღარ დააბრკოლებს ევროპელების თავისუფალ მოსოვლას ერთმანეთთან.

მამუშა გვალკიკ

ნა. მათმა საერთო სიგრძემ 1840 მეტრი შეადგინა. 1882 წელს მშენებლობა შეწყდა საფრანგეთისა და ინგლისის შორის წარმოქმნილი უთანხმოების ნიადაგზე.

მშენებლობა კვლავ განახლდა... 1954 წელს. მშენებლებმა ისევ მიაკითხეს ლა-მანშის სრუტეს. სულ ორივე მხრიდან გაიყვანეს 2000 მეტრი სიგრძის გვირგვინი, მაგრამ 10 წლის შემდეგ კვლავ შეწყვიტეს მშენებლობა უსასრობისა და ტექნიკური სიძნელეების გამო.

1986 წელს შეიქმნა სპეციალური კომისია, რომელმაც საუკეთესოდ სცნო „ევროზიდის“ მიერ შემუშავებული პროექტი. გვირგვინის საერთო სიგრძე უნდა ყოფილიყო 35 კილომეტრი, ექნებოდა 7 საყრდენი.

ყოველი გაბურღული მეტრ-ნახევრის შემდეგ მანქანა კვლავებს ფარავს რკინაბეტონის საფარით, რომელსაც მიწის ზედაპირზე ამზადებენ და სპეციალური მანქანებით ჩააქვთ გვირგვინში. თითოეული რკინაბეტონის რკალი ექვსი სეგმენტისაგან შედგება და 9 ტონას იწონის. მთელი გზის მოსაპირკეთებლად საჭიროა ასო ათასი ასეთი რკალი.

მატარებლების მოძრაობისათვის საჭიროა გაყვანილი იქნას სამმაგი გვირგვინი. იგი წარმოადგენს სატრანსპორტო (სარკინიგზო), 7,8 მ დიამეტრის მქონე მესამე, სამომსახურეო დამატებით გალერეა-გვირგვინს. ყოველი 375 მეტრის შემდეგ სატრანსპორტო გვირგვინში ერთმანეთს უკავშირდება სააგარო გადასასვლელ-

რამომ? სიღან? რისთვის?

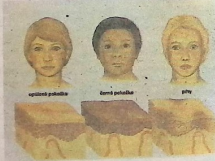

რატომ აპვს ზოგინათ ალამიანს მუჟი, ზოგინათს კი ღია ფერის თვალები?

თვალების ფერი, როგორც წინი, მემკვიდრეობით გადადის მშობლებისაგან. ამ მემკვიდრეობის გადატანას მიკროსკოპული სიდიდის „ილჩები“ — გენები უზრუნველყოფენ.

გენები ჩვენს უჯრედებშია ჩაბუღებული. ისინი განაპირობებენ თითქმის ყველა ნიშან-თვისებას: თვალებისა თუ თმის ფერს, სხეულის აღნაგობას და ი. შ. ალამიანებს უამრავი გენი აქვთ.

ყოველ ცალკეულ ნიშან-თვისებაზე „პასუხს აგებს“ ორი გენი, რომლებიც სწორად ერთმეორეზე ძლიერმოქმედნი არიან. მაგალითად, ალამიანს, რომელსაც თვალების ორი ყავისფერი გენი აქვს, ყავისფერი თვალები ექნება, ორი ცისფერი გენის მქონეს — ცისფერი, მაგრამ თუ ერთი გენი ყავისფერია და მეორე — ცისფერი, თვალები ყავისფერი ექნება.

რატომ აპვს ალამიანს სხვადასხვა ფერის კანი?

ალამიანის სახის კანის ფერი დამოკიდებულია გენების რაოდენობაზე

ნივთიერებაზე, რომელსაც მელანინი ეწოდება. სხვადასხვა ალამიანს ამ ნივთიერების სხვადასხვა რაოდენობა აქვს. ამიტომაც, რომ ზოგი შავია, ზოგი კი — თეთრი.

მელანინი ფერის მიმცემი ნივთიერების ერთერთი სახეობაა. მას ორგანიზმში არსებული უჯრედები — მელანოციტები გამოყოფენ. შავგერმანების მელანოციტები უადრესად აქტიურებია, ისინი გამოყოფენ ჭარბ მელანინს, რომელიც მთელ კანს აშავებს. თუმცა მელანინი მხოლოდ ფერის მიმცემი ნივთიერება არაა, იგი კანს ულტრაიისფერი სხივებით გამოწვეული დამწვრობისაგან იცავს. მზის სხივები მელანოციტების მოქმედებას ააქტიურებენ და ამიტომაც ვირუჯებიან.

კითხვა — გულუბრყვილო პასუხი — საკრიოული

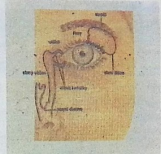
ზოგ ალამიანს კი კანის ვარკვეულ წერტილებში მელანოციტების სხვაზე აქტიური ჩგუფები უვარვდება. ასე ჩნდება სახეზე ჭორფლი.

რა იწვევს ცრემლის ღმინას?

ცრემლს გამოყოფენ მცირე ზომის ორგანოები — ცრემლადენი ჯირკვლები, რომლებიც თვალის უკან მდებარეობენ. მათი დანიშნულება თვალის კაკლის გარე კედლის გაწვლიანებაა. მაგრამ ზოგჯერ ამ ჯირკვლების მოქმედება აქტიურდება, რაც ცრემლის ღმინას იწვევს.

ცრემლი თვალებს სიმკვთარეს უნარჩუნებს, იცავს ინფექციისაგან. ხაჭმე ისაა, რომ იგი შეიცავს მიკრობების გამანადგურებელ ნივთიერებას. წამწამების სამშაობის ცრემლი თვალის მთელ ზედაპირზე იღვ

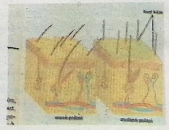
რება და ცრემლადენი ორგანოებს ცხვირში გადადის, ძლიერი ტკივილის, ან რაიმე სხვა ძლიერი შეგრძნების შემთხვევაში ცრემლები უშვალ გამოიყოფა, ცრემლადენი ორგანო მათ გატარებას ვერ ასწრებენ და

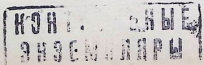
ცრემლი ღოუაზე ჩამოვედინება. ასე ტირიან ალამიანები.

რატომ განაწმენებს სიცხვეში?

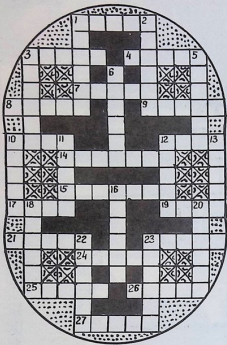
სიცხვეში ორგანიზმს გათხოვა სჭირდება. ერთლად უნებლად პროცესია, იგი ხელს გვიწყობს სითბოს გამოშვებაში. სითბო კუნთების დაკმით გამოიყოფა, ამიტომ მატულობს ორგანიზმის ტემპერატურა, როცა დავრბივართ, ვსრობოთ... ამრიგად, ჩვენი კუნთები სიცხვეში საკუთარი ნებით „მუშაობენ“. კუნთები სწრაფად იმაზე და მოიშვება ამას ერთლად ეწოდება.

ღმინის დაწმენდა

კროსვორდი

თბარსულად: 1. მცირე ხალხმრავალი ტარიანი შიგრი ანაბ წინაში სახელის ასაღებად; 2. ქართული კულტურის ძეგლი; 4. თბილისის ერთ-ერთი დასახლება; 7. რასაზე მარაგი, რეზერსები; 8. ცხარე, ზედა ფშოს ხაზზე, იხარება საქმლის შეხანდელად; 9. ბალახოვანი ლეკორატული მცენარე; 10. რკინის სქელი ფირფიტა, აკრავს მუშა საქონელს ან

ცხენს ჩიპუზე; 12. ერთლოცხანი პარფოსანი მცენარე; 14. ძველი ენობიტული შეფენების ბრტული; 15. უბავლის ტბილი წვენი; 17. საქართველოს კმდინარე; 10. მხარზე დასაკიდებელი ჩანთა; 21. ქიზორი ელემენტი; 23. ერთლოცხანი საქონელი და ფიგურებანი მკერავი ხარათების დაბა, იყენებენ სათამაშოდ; 25. გამოზ

წარი თბის ძელი; 26. სწორკუთხედიანი მხარული სინგინის სამუსიკო საკრავი; 27. მარცხელთა და მჯამლის ვაჭარი.

შეშულად: 1. წერილი რაკი; 2. საქართველოს ფეხბურთელი გუნდი; 3. წარმოება, სადაც აწეობენ და ხედავენ წიგნებს; 4. ჩამდინებე ბეჭის პარპინილი შეერთება; 5. სახური ვინებამხადელი მოკლე გამოთავება; 10. ლითონის წერილი ხხირი, რომელსაც ერთი ბოლო წვეტიანი აქვს, ზედა კი — გახვრტობილი; 11. ხე; 12. რისი სახელწოდებით; 13. აკროსტიქური რეხსებულაკ საქართველოში; 14. აღმსავლის დედაქალაქი; 15. ძალიან და-

ბალი ხანი; 20. ტექნიკა მოწილი, ტერაოს გადასატანი ბურჯული; 22. აღმოსავლეთ საქართველოს ძველი სახელწოდება; 23. სესტორი ვეში, რომლითაც სრუტებზე, ზღვივად გადაეშავა რკინის ბაგურები და ავტომობილები.

შეადგინა
ალ. ბორცხიშვილი

საბავშვო კროსვორდი

თბარსულად: 1. მცირე ხალხმრავალი ტარიანი შიგრი ანაბ წინაში სახელის ასაღებად; 2. ქართული კულტურის ძეგლი; 4. თბილისის ერთ-ერთი დასახლება; 7. რასაზე მარაგი, რეზერსები; 8. ცხარე, ზედა ფშოს ხაზზე, იხარება საქმლის შეხანდელად; 9. ბალახოვანი ლეკორატული მცენარე; 10. რკინის სქელი ფირფიტა, აკრავს მუშა საქონელს ან ცხენს ჩიპუზე; 12. ერთლოცხანი პარფოსანი მცენარე; 14. ძველი ენობიტული შეფენების ბრტული; 15. უბავლის ტბილი წვენი; 17. საქართველოს კმდინარე; 10. მხარზე დასაკიდებელი ჩანთა; 21. ქიზორი ელემენტი; 23. ერთლოცხანი საქონელი და ფიგურებანი მკერავი ხარათების დაბა, იყენებენ სათამაშოდ; 25. გამოზ

თავსახეების პასუხი

$\triangle 3$	$\circ 0$	+	$\circ 0$	=	$\square 3$	$\square 0$		
+	$\square 1$	$\circ 0$	+	$\square 1$	$\square 8$	=	$\triangle 2$	$\square 8$
<hr/>								
$\square 4$	$\square 0$	+	$\square 1$	$\square 8$	=	$\circ 5$	$\square 8$	

საბავშვო კროსვორდი

სახელდასახლო საღამო

ილი 1 კლოკარა კომპოტი, გახეფოავე, დეკერი წრილი და მახათა გრად ცხეში მოხუე. კარად რომ მოიხუეხება, დახსი ირავანი და მოაუარე მარლი. სუფრაზე მიტანის წინ ზურვი მარად მოხარული ირი კერცხი. წერილად დეკერილი ქინძი და კაბა.

ღმრთული სილიტი

1 ხის ქეა ცხობი უკვეთი გათორებამდე დაამატე ამდენივე შაქრის ფუნტია, 5 ცალი გაოქვეული კვერცხი, 1 ხის ქეა მარონი, 1 სუფრის კოვ მარონი გახსნილი 1 ხის კოვი სოდა. ეს უველფერი ერთმანეთში კარად აურიე, დაუარე ამდენი ჭკვილი, რომ მიიღო საშულო სინჯების ცოხი და გადაიტანე ცხიშხამულ თუნუქის ფურცელზე. გახარტულე დახლოებით 2 მსისქეზე, შემოდან დააწე წებოსიგერი ხილი, რაც ბელთ გაქვს — თეთრი ხალი, ვარკარი, ქლიავი, აღუბლი ან რაიმე ხილის კომპოტი.

ღმრთული დეკერი, როგორც კი გამოცხება, გაციეხისთანავე მოაუარე ცოტაოდენი

შაქრის პედარი, რომელსაც შერეული ექნება ვანილი.

ბავშვობის დღეების სანახარი

კომში (დაახლოებით 1 კვ) დეკერი წერილ ნაჭრებად, დახსი 1 ლტრი წყალი და ხარზე 10-15 წუთი. გამოვინები დაამატე შაქრის ფუნტია, ნახარში ოდენი რომ შეგარდებდა, გაწურე საწურში ან ორმაგ დილანდში, დაამატე გაწურული უფარისა (დაახლოებით 1 კვ) და ლიმონის (2 ცალი) წვენი, ჩაახუე ამავე ლიმონების კანი. შემდეგ კვლავ გაწურე და შედე მიცვიარე. სუფრაზე მიტანის წინ კეჭებში ხახხხელი სახმელი გააფორმე ლიმონის ნაჭრებით. დაეკერიწურე. ეს სახმელი ვეშოთი ატყერი ლიმონის ან მარცხვარდება.

9036/2

განსჯი

— არაფერია იმის პორტრეტები?

— მოეზარა, პოლსი

— რაფ თანხს დაუბანი, შე ან დახვას

— გვიცნობად: განსჯიანი თხელთ და პანსაბანი სქელთ!

— თუ იცი რაფ, რუმ ჩავენი ზოთით ავთი ჩიბი არ და? ნაფს და მიყაზა მიყავეველა არ დაღინს?

— ნავიღეთ, მუბა, ვნაოთ, რა ვაქაქაქანი არინა სქელთ და თხელთ!

— არიბა, სქელთ, თანხს ვუხველოთ!